

Vlaams
Parlement

vergadering **C156**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

van 6 maart 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het voorstel van de Strategische Adviesraad voor het Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid (SAR WGG) voor een Vlaamse gezondheidsdoelstelling over het verkleinen van de sociale ongelijkheid in gezondheid en welzijn – 981 (2017-2018)	3
VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de tolkuren voor doven – 1293 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de gerechtelijke stappen met betrekking tot de beschikbare tolkuren Vlaamse Gebarentaal – 1337 (2017-2018)	10
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het meten van de pedagogische kwaliteit in de kinderopvang – 1300 (2017-2018)	17
VRAAG OM UITLEG van Peter Persyn aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de mantelzorg in Vlaanderen – 1301 (2017-2018)	21
Bijlage	23
VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de erkenning van de samenwerkingsverbanden in de jeugdhulp – 1317 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de erkenning van de samenwerkingsverbanden in de jeugdhulp – 1347 (2017-2018)	28
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de sensibilisering rond sexting – 1318 (2017-2018)	39
VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, en aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het gebruik van 'escape rooms' in scholen om jongeren vertrouwd te maken met de zorgsector – 1252 (2017-2018)	44
VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de berekening van de zorgpremie binnen de Vlaamse sociale bescherming – 1338 (2017-2018)	48
VRAAG OM UITLEG van Ortwin Depoortere aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over recente adviezen met betrekking tot de aanpak van alcoholgebruik – 1253 (2017-2018)	53

VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het voorstel van de Strategische Adviesraad voor het Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid (SAR WGG) voor een Vlaamse gezondheidsdoelstelling over het verkleinen van de sociale ongelijkheid in gezondheid en welzijn – 981 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Minister, collega's, we hebben er verleden week nog een interessante hoorzitting annex gedachtewisseling over gehad. Recent publiceerde de Strategische Adviesraad voor het Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid (SAR WGG) een advies voor een oproep voor een Vlaamse gezondheidsdoelstelling over het verkleinen van de sociale ongelijkheid in gezondheid en welzijn, waarin zij de verschillende overheden in dit land, dus ook Vlaanderen, wil aansporen tot actie om de gezondheidskloof te verkleinen tegen 2030.

De SAR WGG vertrekt van de vaststelling – en die is overigens niet nieuw – dat er een significant verschil is in het aantal gezonde levensjaren naar opleidingsniveau, alsook dat er op verschillende niveaus een behandelingskloof is op basis van sociale indicatoren. Ik geef een concreet voorbeeld, dat ons de ogen moet openen of dat al gedaan heeft. Het voorbeeld noopt tot reflectie en actie. Een man van 25 jaar met een laag opleidingsniveau heeft gemiddeld nog 28 gezonde levensjaren. Met andere woorden, vanaf het 53e levensjaar zal hij wellicht een ernstige medische klacht ontwikkelen. Daartegenover staat dat dezelfde man van 25 jaar, maar in dit geval hoogopgeleid, gemiddeld nog 46 gezonde levensjaren heeft, of rond de leeftijd van 71 jaar een ernstige klacht ontwikkelt.

De oorzaken daarvan zijn velerlei: hoogopgeleiden houden er een gezondere levensstijl en meestal ook een gezondere vrijetijdsbesteding op na, terwijl ze vaker gespaard worden van fysiek belastend werk. Ook is er een tendens of vaststelling dat hoger opgeleiden gezonder eten dan personen met een laag opleidingsniveau. Daar kan er een verband zijn met het beschikbare inkomen en de vaststelling dat gezonde maaltijden niet altijd, maar toch nog vaak duurder uitvallen dan maaltijden met bijvoorbeeld een ander niveau van verzadigde vetten. Ook maken personen met een hoger opleidingsniveau vaker en beter gebruik van het preventief gezondheidsbeleid en van het aanbod op de eerste lijn. Dat is het zogenaamde mattheuseffect dat we ook daar kunnen vaststellen en waarover we het verleden week even hebben gehad.

Door hogere verbale vaardigheden is er ook minder kans dat gezondheidsproblemen van hoogopgeleiden bijvoorbeeld bij de huisarts onder de radar blijven en aldus verergeren. En ook psychische problemen, stoornissen waarvan wel eens gezegd wordt dat ze vooral hoger opgeleiden treffen wegens van stressvol werk, komen meer voor bij lager opgeleiden. De SAR WGG plaatst het aantal laagst geschoolden met een psychische problematiek op 46 procent, terwijl het voor hoger opgeleiden slechts 25 procent bedraagt. Dat zijn twee hoge cijfers. Deze vaststellingen verdienen blijvende, of zelfs meer, aandacht. De toelichting die we daarover verleden week hebben gekregen in de commissie was nuttig en zeer verhelderend.

Minister, in die optiek behoeft het dan ook weinig betoog dat de SAR WGG, ons inziens terecht, een daling van de gezondheidskloof met 25 procent tegen 2030 bepleit. Die doelstelling zou volgens de internationale standaarden haalbaar moeten zijn. Het is een maatschappelijke uitdaging die we ons inziens ook solidair moeten aanpakken.

Minister, ik heb twee concrete vragen. Hoe staat u tegenover de analyse inzake de gezondheidskloof zoals voorgesteld in het advies van de SAR WGG? Deelt u de analyse? Als we het eens zijn over het probleem, dan is dat al een begin. Ik denk dat u daarover een uitspraak zou moeten kunnen doen. Zult u de transversale doelstelling om de gezondheidskloof met 25 procent te verlagen tegen 2030 onderschrijven? En zo ja, welke acties zult u hiervoor concreet en op korte termijn in het vooruitzicht stellen om die doelstelling tegen 2030 te bereiken?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega, niemand trekt in twijfel dat er gezondheids- en welzijnsverschillen zijn die samengaan met de sociaal-economische positie van mensen. Ook de conceptnota van de Vlaamse Regering, 'Zorg en Samenleven in 2050', stelt dat welzijn en gezondheid sociaal en economisch worden bepaald in die mate zelfs dat de World Health Organization (WHO) vraagt om welzijn en gezondheid consequent als sleutelementen op te nemen in alle beleidsbeslissingen. Dat zit ook vervat in de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen 2030 van de Verenigde Naties.

We vinden het uiteraard belangrijk dat de gezondheidskloof verkleint. Hiervoor is er nood aan een geïntegreerd beleid, over alle beleidsniveaus en beleidsdomeinen heen. De gezondheidsdoelstelling om de gezondheidskloof te verkleinen, overschrijdt dan ook niet enkel mijn bevoegdheden, Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, maar omhelst ook veel bevoegdheden waarvoor we in Vlaanderen niet bevoegd zijn, zoals bijvoorbeeld inkomenspolitiek, sociale zekerheid enzovoort. In die zin ben ik niet echt overtuigd van het feit dat het formuleren van een Vlaamse gezondheidsdoelstelling op zich, zoals voorgesteld door de SAR, de meest aangewezen weg is. Veel beter zou het zijn een door meerdere overheden gedragen doelstelling te onderschrijven. Dat zou een veel nuttigere suggestie zijn.

Zo liggen belangrijke hefbomen en bevoegdheden, maar ook data om de evolutie van de doelstellingen op te volgen, op het federale niveau. Dergelijke voorstellen moeten dus interadministratief worden uitgewerkt, bijvoorbeeld in een Instituut voor de Toekomst, en moeten in de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid worden besproken.

Het is geen goede optie om de problematiek enkel vanuit Vlaanderen op te volgen, tenzij de focus van de doelstelling wat dat betreft zou zijn verscherpt of zich zou toespitsen op dingen die zich inderdaad binnen de Vlaamse bevoegdheden, zij het horizontaal en in verschillende beleidsdomeinen, situeren.

Een gezondheidsdoelstelling zoals die vandaag bestaat in het kader van het Preventiedecreet, streeft reeds naar 'Health in All Policies' op het Vlaamse niveau. Dus, die boodschap die ook in het advies van de SAR zit om dat intersectoraal en op een horizontale manier te doen, is een houding die inderdaad ook in het Vlaamse Preventiedecreet wordt aangenomen als uitgangspunt. Daarom moeten de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen ook door het Vlaams Parlement worden goedgekeurd. De jongste, hernieuwde gezondheidsdoelstelling inzake gezond leven heeft het 'Health in All Policies'-principe bij uitstek ingeschreven via het setting- of levensdomeingericht werken. In die jongste strategische doelstelling zijn die ideeën van 'Health in All Policies', en het feit dat dat ook over beleidsdomeinen gaat buiten Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, uiteraard wel degelijk expliciet ook ingeschreven. Mijn ervaring is dat, als je dergelijke terechte ambitieuze beleidsdoelstellingen wilt realiseren, die zo veel een appel doen op zo'n verscheidenheid aan bevoegdheidsniveaus en beleidsdomeinen, dat moet vertrekken van een gedragen, collectief onderschrijven van een initiatief. De vraag is maar of dat op dit moment in de legislatuur nog echt realiseerbaar is. Uiteindelijk, als je kijkt naar de gezondheidsdoelstellingen die wij in de loop van de voorbije jaren hebben geformuleerd,

dan is daar een zeer intensief traject aan voorafgegaan, waarbij het draagvlak en de betrokkenheid van zo veel stakeholders als een cruciale succesfactor wordt benoemd. Als je zo'n ambitieuze doelstelling wilt realiseren, dan moet je toch kunnen vertrekken vanuit de politieke en maatschappelijke bereidheid om daar inderdaad een gezamenlijke doelstelling van te maken.

Dit gezegd zijnde, nemen we binnen de bevoegdheid de verantwoordelijkheid uiteraard ook wel op. Ik geef enkele voorbeelden. Kind en Gezin heeft in het kader van de preventieve gezinsondersteuning een belangrijke opdracht bij het vroegtijdig detecteren en aanpakken van de sociale gradiënt. Zorg en Gezondheid richt weldra een Vlaamse werkgroep proportioneel universalisme op in het kader van de uitvoering van het Strategisch Plan 'De Vlaming leeft gezonder in 2025', en dit ter uitvoering van de Vlaamse gezondheidsdoelstelling 'Gezonder leven'. Ook bij andere hervormingen, zoals bijvoorbeeld die van de eerste lijn, investeren we in onder andere toegankelijkheid en zorggeletterdheid. Wat zorggeletterdheid betreft, subsidiëren we bijvoorbeeld Gezondheid en Wetenschap om toegankelijke en op wetenschap gebaseerde gezondheidsinformatie te geven. Met de Vlaamse sociale bescherming dragen we dan weer bij tot de financiële toegankelijkheid van de zorg. Ik gaf enkele voorbeelden. Die lijst is niet exhaustief, maar toont wel aan dat we de thematiek uiteraard wel belangrijk vinden en op onze agenda hebben staan.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Dank u wel, minister. De sociale gradiënten aanpakken, de sociale ongelijkheden aanpakken, dat vereist inderdaad een aanpak op verschillende beleidsdomeinen. Daarom wordt het ook een horizontale gezondheidsdoelstelling genoemd, zowel door de SAR als in de discussie die we hebben gehad. Die transversale gezondheidsdoelstelling lijkt me nodig. U bent het ook eens met de analyse dat er iets aan moet gebeuren, dat de gezondheidskloof nu te groot is. Wat ons betreft, zou het dus niet misstaan dat Vlaanderen ter zake als eerste een initiatief neemt om een, zoals u dat zei, gedragen en collectieve basis te creëren. Vlaanderen kan nu al starten met het traject voor een transversale gezondheidsdoelstelling binnen de Vlaamse bevoegdheden, en daarna kan het in overleg treden, zoals u zelf aangeeft, via de IMC Volksgezondheid, met andere overheden die ook een bevoegdheid hebben ter zake. Het staat immers buiten kijf dat andere overheden ter zake ook een bevoegdheid hebben. Het is echter niet omdat we samen bevoegd zijn dat we niet gewoon met het proces moeten starten. Onze vraag blijft dus toch om zeker met dat proces te starten, zodat de ene niet moet wachten op de andere. U weet ook dat de federale overheid denkt over het implementeren van gezondheidsdoelstellingen op basis van de methodiek die Vlaanderen al heeft gehanteerd.

Dan heb ik nog een bijkomend specifiek vraagje voor u. U somt een aantal zaken op die u doet binnen de Vlaamse bevoegdheden, maar de specifieke vraag is of u nog bijkomende acties hebt om dat mattheuseffect in de eerstelijnsgezondheidszorg, ook in het preventieve gezondheidsbeleid, waarvoor Vlaanderen bevoegd is, beter aan te pakken. Zoals de SAR het uitdrukte: hoe kunnen we meer en beter investeren in preventie en gezondheidsbevordering op maat? Dat kan dan zijn in de brede betekenis, bijvoorbeeld ook in de geestelijke gezondheidszorg.

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Ik wil collega Bertels bedanken voor de vraag. Ik herinner me de levendige discussie van vorige week, met een heel interessante inbreng van de mensen van de SAR. Ik denk dat iedereen toen de strategische meerwaarde van het werken met gezondheidsdoelstellingen heeft onderschreven.

Vlaanderen doet dat al heel lang inzake het preventiebeleid. Er was vorig jaar een symposium waaruit bleek dat de andere landsgewesten daarin achterblijven. Het heeft dan toch het grote voordeel dat we daarin al een aanzienlijke vooruitgang hebben geboekt. Ik treed de minister echter bij dat we nu niet halsoverkop nog in het laatste actieve jaar van deze legislatuur zo'n belangrijk thema moeten uitwerken. Ik ga er echter mee akkoord dat een aanzet misschien geen kwaad kan. Daar is vorige week ook over gesproken. Het wordt hoog tijd dat dit federaal ook gebeurt, want, zoals vorige week ook gezegd, daar worden beslissingen inzake zowel preventieve als curatieve gezondheid toch nog altijd heel sterk genomen op basis van 'trade-offs' tussen belangengroepen, zowel corporatistische als middenveldorganisaties. Zo wordt ons beleid nu al dertig, veertig jaar gestuurd. Minister, u vindt in ons dus een bondgenoot voor een strategisch-beleidsmatig onderbouwde gezondheidsdoelstelling. Wat de inhoudelijke invulling daarvan betreft, geeft u een aantal concrete zaken aan, maar het is vorige week toch ook weer gebleken dat de financiële drempel er maar één is. Aangezien die in Vlaanderen in de eerste lijn nagenoeg is geruimd, verklaart die niet waarom die grote kloof er blijft.

Er zijn tegenwoordig belangrijke culturele, psychologische, administratieve en digitale drempels. De 'health literacy' is vorige week een paar keren vernoemd, de gezondheidswijsheid. Recente studies uit Nederland tonen aan dat het zelfbeeld van mensen uit kansengroepen heel determinerend is. Ik geef het voorbeeld van tabaksgebruik. Die mensen identificeren zich met hun rookgedrag. Zeggen dat ze niet mogen roken, is eigenlijk een aanslag plegen – dat komt uit recente doctoraatstudies – op hun eigenbeeld. Dat is niet zo evident te keren met goedbedoelde maatregelen die worden opgelegd van bovenaf.

U vindt in ons een bondgenoot, maar ik blijf erbij – u weet dat mijn partij er voorstander van is om al die bevoegdheden te bundelen zonder dat we daarvoor in een rondje communautair armworstelen moeten vervallen – dat we al deze bevoegdheden op termijn best inbedden in de gemeenschappen.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): We hebben vorige week inderdaad deze discussie gevoerd. Het was heel duidelijk dat deze problematiek niet beperkt is tot gezondheid en welzijn op één niveau. Een gezondheidsdoelstelling moet niet op één niveau worden geformuleerd. Het moet eerder een interfederale gezondheidsdoelstelling zijn. Dit is een onderwerp dat op de interfederale interministeriële conferenties door de ministers van Armoede zou moeten worden opgenomen. Zij zullen dan elk op hun niveau moeten samenwerken met de collega's van hun regering.

Dat betekent natuurlijk niet dat we geen bijkomende stappen moeten nemen. Ik denk daarbij vooral aan investeren in gezondheidswijsheid, maar ook gebruikmaken van nudging en het verder informeren en sensibiliseren van groepen die we vandaag minder makkelijk bereiken.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): We hebben hier vorige week inderdaad een boeiende gedachtewisseling over gehad. Een aantal van mijn argumenten van vandaag zijn zaken die al aan bod zijn gekomen. Ik vond het betoog van de SAR overtuigend. Ik zal een paar voorbeelden geven.

Ten eerste, er is het feit dat dit over verschillende bestuursniveaus heen gaat, zowel federaal, Vlaams als zelfs lokaal en ook over verschillende beleidsdomeinen. Dat was voor de SAR een van de hoofdargumenten om het net wel te doen, om ervoor te zorgen dat je doelstellingen hebt en dat je ze monitort. Zeker

als je het Vlaams beleid neemt, heeft het met heel wat meer te maken dan enkel dit bevoegdheidsdomein. 'Health in All Policies' is ook vorige week aan bod gekomen. Net daarom zegt de SAR dat er echt moet worden ingezet op specifieke doelstellingen, zodat er heel gericht wordt gemonitord en op alle domeinen wordt ingezet. In alle andere domeinen en alle andere gezondheidsdoelstellingen komt er systematisch wel iets aan bod over sociale groepen. De SAR merkt bij elk advies, bij elke evaluatie dat dit een pijnpunt is, net die sociale kloof. Daarom moet er gericht en apart op worden ingezet. Ik vond dat een overtuigend pleidooi. Uw repliek daarop kan mij niet overtuigen om hun kracht niet te onderschrijven.

Hetzelfde geldt voor de verschillende bestuursniveaus. U zegt dat het federale niveau een grote rol heeft. Dat is absoluut waar. Vlaanderen zal dit niet alleen kunnen. Dat is ongelooflijk waar. Ik denk zelfs dat misschien België het alleen niet kan. Het gaat over iets heel fundamenteels waarbij we Europa nodig hebben en de lokale besturen, het geheel. Dat geldt echter ook voor andere gezondheidsdoelstellingen. De doelstelling met betrekking tot suicidepreventie bijvoorbeeld kan ook niet door Vlaanderen alleen. Daar hebben we ook de federale overheid voor nodig en een goede geestelijke gezondheidszorg. Die verschillende bestuursniveaus zijn altijd nodig. Ik vind dat een te gemakkelijke paraplu om in ons land iets niet te doen. Als we dat gaan doen – onze staatstructuur is zo complex – dan zullen we heel veel niet meer kunnen doen. Dat zijn geen argumenten die mij overtuigen.

U zegt ook dat we het einde naderen van deze legislatuur en dat dit een lang traject vraagt. Dat is terecht. Dat wil wel zeggen dat er geen traject loopt. U hebt gelijk dat er heel veel stakeholders nodig zijn om dit te doen slagen. We mogen niet van u verwachten dat u nog tijdens deze legislatuur een afgewerkte gezondheidsdoelstelling hebt, maar we kunnen het wel in gang zetten. De stakeholders zitten ook in de SAR. Als zij op eigen initiatief dergelijk advies geven, dan ga ik ervan uit dat hier een breed gedragen vraag achter zit en dat de stakeholders in de sector daar voor een stuk in mee zijn. Het gaat daarom nog niet over alles en iedereen, maar dit is een signaal van onderuit dat men daarop wil werken. Als politiek moeten we dat signaal horen en moeten we een dergelijk traject durven op te zetten.

Misschien leidt dat niet tot de gezondheidsdoelstelling zoals die nu is vooropgesteld in het advies, maar het kan wel een start zijn, een manier om er dieper op in te zetten en om niet telkens weer bij iedere evaluatie vast te stellen dat onze preventieve gezondheidszorg net die doelgroepen niet bereikt en dat die mensen systematisch uit de boot vallen. We zien de situatie in onze regio slechter worden in plaats van beter. Dat was de realiteit die bleek uit de cijfers. We gaan er niet op vooruit, we gaan erop achteruit. Dit is een alarmkreet.

Ik hoop dat we er alsnog op kunnen inzetten. Desnoods zullen we met een initiatief vanuit het parlement – ik kijk naar de heer Bertels om eventueel een voorstel van resolutie in te dienen – het signaal geven dat, zelfs al is het het einde van de legislatuur, u het mandaat hebt van het hele parlement om hier toch mee aan de slag te gaan en de stenen te leggen zodat u tijdens de volgende legislatuur of eventueel uw opvolger daarop voort kan bouwen.

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Cindy Franssen (CD&V): Minister, ik ben vorige week ook uitgebreid ingegaan op de toelichting van de SAR met tal van vragen die zeker niet allemaal beantwoord zijn. Uiteraard heeft de nota haar merites. We delen absoluut de bezorgdheid en de noodzaak om iets te doen aan die gezondheidskloof. We onderschrijven ook een aantal principes, bijvoorbeeld dat we niet mogen vervallen

in een individueel schuldmodel, dat mensen niet mogen worden afgerekend op hun eigen gedrag, net wegens heel wat factoren zoals de sociale gradiënt.

We waren evenwel niet echt overtuigd van een afzonderlijke gezondheidsdoelstelling. Ik heb dat vorige week ook uitgelegd. Mensen stellen medische kosten uit wegens een gebrek aan inkomen of wegens andere drempels. Op die andere drempels wordt er al heel sterk gewerkt. Ik denk aan de gezondheidsdoelstelling met betrekking tot kankerpreventie, geïntegreerd breed onthaal, lokaal sociaal beleid. De lokale actoren worden hier ook genoemd. Er is de reorganisatie eerste-lijnsgezondheidszorg. Er is de gezondheidsdoelstelling gezond leven waarin een van de principes proportioneel universalisme is. Ik heb gewezen op het nogal dubbel gebruik bij een nieuwe gezondheidsdoelstelling van een aantal zaken die recent op poten zijn gezet. We staan daar ten volle achter.

Ik ben ook meer overtuigd van interfederale samenwerking. Dat gaat niet over het zich verstoppen achter iets, integendeel. Als we voor een aparte gezondheidsdoelstelling gaan die dan moet leiden tot een strategisch plan waarin zowat alles aan bod komt – het gaat dan niet meer over preventieve gezondheidszorg alleen –, dan is dat een 'remake' van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding. Dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn.

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Als ik eerlijk mag zijn, vind ik het bijzonder jammer dat het traject op deze manier is gelopen. Inhoudelijk is dit een zeer waardevolle redenering die ook goed onderbouwd is. Ik heb daar eigenlijk veel bewondering voor. Iedereen die denkt dat dit nog gerealiseerd kan worden, mag mee nadenken over de vraag hoe dit nog een draagvlak kan krijgen. De beleidsbrief 2017-2018 is goedgekeurd, alsook de begroting.

De keren dat ik het voorrecht heb gehad om aan te kondigen dat we een nieuwe gezondheidsdoelstelling gingen maken, zijn zeer uitzonderlijke piekmomenten in het politieke beleid. Dat wordt niet zomaar gedaan omdat iemand dat vraagt. Dat vraagt een enorme voorbereiding. Het is een afweging. We kunnen daar niet elke vijf voet mee aan de slag: het moet selectief gebeuren.

Iedereen die de beleidsbrief zag, wist dat de grote trajecten van de gezondheidsdoelstellingen met de laatste strategische doelstelling voor deze legislatuur, gelopen zijn. We zullen nog een aantal zaken doen met betrekking tot seksuele gezondheid bijvoorbeeld. Dat zit in de pijplijn, maar er komt geen nieuw traject van een strategische gezondheidsdoelstelling, conform het decreet. Waarom niet? Dat is zo'n massief en iedereen erbij betrekkelijk traject, dat dit niet wordt beslist op een blauwe maandag. Het is iets dat moet zijn ingebed en voldoende geprioriteerd.

Iedereen heeft de beleidsbrief gelezen die hier uitvoerig is besproken. Dit zit niet in het traject voor 2018. Als u naar de agenda van de welzijns-, volksgezondheids- en gezinsdomeinen kijkt, dan zit er nog heel wat in het traject zoals het groeipakket, de Vlaamse sociale bescherming, de hervorming van de eerstelijnszorg. Elk redelijk mens weet dat het niet evident is om in die omstandigheden nog maar eens een nieuwe prioriteit van de prioriteiten te maken.

Ik betwist het inhoudelijke karakter van deze gezondheidsdoelstelling niet, integendeel. Het is wel een massieve doelstelling die heel veel betrokkenheid vraagt, niet alleen van het eigen domein maar ook van de andere Vlaamse domeinen en zelfs van de andere bestuursniveaus. Dat veronderstelt dat dit traject in de politieke agenda wordt geschoven op het moment dat er een redelijke kans is dat daaromtrent randvoorwaarden kunnen worden gedefinieerd om er een geloofwaardig traject van te maken dat ten minste ook nog enige impact zal hebben.

Mijnheer Bertels, het is voor mij niet moeilijk om hier vandaag te zeggen dat we eraan zullen beginnen. Eer we rond zijn met de eerste fase, is het de tweede helft van 2019. We moeten met zoveel partijen spreken. Ik vind het jammer dat er niet is gezocht naar een formule om dit op zijn minst op een realistische manier – realistisch met voluntarisme – in een traject te brengen. Daarom kijk ik er met gemengde gevoelens naar.

Uiteraard doen we er al een aantal dingen uit, zoals het vormen van eerstelijnszones, het leggen van de link tussen de welzijns- en zorgsector, het ontsluiten van de eerste lijn voor ambulante en laagdrempelige geestelijke gezondheidszorg, het financieren van gezondheid en wetenschap. Er zijn zoveel initiatieven die we nemen, net omdat we van oordeel zijn dat er een gezondheidskloof is en dat we daar vanuit onze bevoegdheden absoluut een verantwoordelijkheid in moeten nemen. Het meest ideale der werelden zou zijn dat al degenen die nu pleiten voor een grootschalig traject, ervoor zorgen dat als ze geroepen zijn om een regeerakkoord te maken – en liefst op de twee niveaus – dit inschrijven zodat we daarmee aan de slag kunnen gaan, dat we in het Instituut voor de Toekomst – waar we als Vlaamse Gemeenschap absoluut vragende partij voor zijn – elkaar vinden en afspreken dat we ons samen scharen achter dergelijke doelstelling.

Mevrouw Van den Brandt, het is heel juist dat we bij het werken met gezondheidsdoelstellingen nooit loepzuivere bevoegdheden kunnen scheiden. Het zou intellectueel oneerlijk zijn om te doen alsof dat er geen belendende bevoegdheden zijn op het federale niveau, ook als het gaat over voeding en beweging. Daarop wachten is ook niet de meest verstandige optie. We moeten inderdaad manoeuvreren en initiatieven nemen, maar in dit geval is de ambitie zo breed en is het zo evident dat dit op veel domeinen in een traject moet worden meegenomen. Deze gezondheidsdoelstelling gaat veel breder. Het is eigenlijk een half regeerakkoord dat gemaakt moet worden. In die zin is het momentum niet zo optimaal in de levensduur en de cyclus van de regering. Hadden we dit in het regeerakkoord staan en hadden we daarvoor een traject kunnen lopen, dan was dat een ander moment geweest.

Ik zeg dat niet graag omdat ik inhoudelijk veel begrip heb voor de verontwaardiging en de bezieling in de redactie van de tekst. Men moet wel aanvaarden dat dit niet iets is waarbij men de Vlaamse minister van Volksgezondheid aanspreekt om een doelstelling te realiseren waarvan iedereen beseft dat dit zich nauwelijks of maar voor een zeer beperkt stuk binnen de WVG-bevoegdheden bevindt. Er is daarvoor een draagvlak en een commitment nodig. Ik vind het – ik heb dat trouwens gezegd aan de vertegenwoordigers van de SAR – intellectueel niet echt correct om daar de Vlaamse minister van Welzijn voor aan te spreken, alsof die verantwoordelijk is voor het feit of we erin slagen een gezondheidsdoelstelling met dermate omvang te realiseren. Dat vraagt een andere politieke besluitvorming en een veel duidelijker moment waarop de betrokken bevoegdheden kunnen worden samengebracht.

Ik eindig met nogmaals te zeggen dat dit er ons niet van mag weerhouden om te doen wat we kunnen en moeten doen binnen de Vlaamse overheid en binnen onze specifieke bevoegdheden. Ik geef het voorbeeld van de doelstelling met betrekking tot gezonde levensstijl.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Ik neem aan dat u het meent als u zegt dat u de analyse van de gezondheidskloof deelt zoals ze door de strategische adviesraad is gemaakt en dat u ervan uitgaat dat die gezondheidskloof moet worden weggewerkt. Iedereen is het eens over de strategische meerwaarde van de methodiek van een gezondheidsdoelstelling. We moeten het signaal van het veld ter harte nemen.

Dan zeggen dat dit maar in het regeerakkoord had moeten worden opgenomen omdat je er anders niet aan kunt beginnen, vind ik een zwaktebod. Minister, ik neem aan dat u nog andere maatschappelijke noden die niet in het regeerakkoord staan, zult aanpakken.

U zegt dat u dit nu niet meer kunt doen omdat de legislatuur op zijn einde loopt met nog maar een jaar te gaan. Er zijn nog een heel aantal projecten van u – om het ontwerp van decreet op de kinderbijslag niet te noemen – die ook pas in werking treden in 2019. U vindt dit een argument om er niets meer aan te doen. *(Opmerkingen van minister Jo Vandeurzen)*

Wij hebben gevraagd om daar een aanzet toe te geven. Bent u daar alleen voor bevoegd? Natuurlijk niet. Kunt u een aanzet geven? Natuurlijk wel. Maar zelfs dat vindt u blijkbaar een pas te ver op meer dan een jaar voor het einde van de legislatuur. U wilt geen traject meer starten om de methodiek van een gezondheidsdoelstelling te gebruiken voor deze maatschappelijke nood. Uw strategische adviesraad zegt dat u eraan moet beginnen, want als u wacht tot de volgende legislatuur – wie de minister dan ook mag zijn – dan zullen we 2030 niet meer halen en zullen we het naar 2035 verleggen.

Ik neem aan dat u het belang van het minder breed maken van de gezondheidskloof onderschrijft en dat we daar nu aan moeten beginnen. We moeten daar in solidariteit aan werken, niet in een individueel schuldmodel. We moeten een draagvlak creëren, maar u zult dat niet doen en zegt dat u een jaar niets meer zult doen omdat het bijna verkiezingen zijn. Dat is geen consistent beleid.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de tolkuren voor doven – 1293 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de gerechtelijke stappen met betrekking tot de beschikbare tolkuren Vlaamse Gebarentaal – 1337 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Peter Persyn

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, dove personen in Vlaanderen hebben recht op een doventolk voor 36 uur per jaar. Omgerekend is dat nog geen uur per week. Dat is veel te weinig, vindt de belangenorganisatie Doof Vlaanderen. De organisatie klaagt dit tekort al enkele jaren tevergeefs aan. Daarom heeft de organisatie nu besloten om een crowdfunding op te starten. Ze willen 20.000 euro inzamelen om de Vlaamse overheid te kunnen aanklagen. Momenteel hebben ze al meer dan 10.000 euro opgehaald.

Een tolk Vlaamse Gebarentaal is voor dove mensen broodnodig om zelfstandig te kunnen leven. Beeld je maar eens in dat je tijdens een bezoek aan de huisarts, een oudercontact, of een avondje uit met vrienden wel aanwezig bent, maar dat je het gesprek niet kunt volgen. Het leidt niet alleen tot misverstanden, maar ook tot uitsluiting en sociale isolatie.

Daarbij komt dat de meeste doven hun tolkuren opsparen. Gemiddeld gebruiken ze ongeveer dertien van de aangeboden uren. Dat is echter niet omdat ze ermee toekomen, maar juist omdat ze zeker voldoende uren ter beschikking hebben in geval

van nood. Want wat als je bijvoorbeeld ongepland een operatie moet ondergaan, maar je geen recht meer hebt op een tolk en dus niet volledig verstaat wat de dokter je vertelt? Doordat vele doven hun tolkuren opsparen, laten ze sociale activiteiten vaak volledig links liggen, met een nog hoger risico op sociale isolatie tot gevolg.

Bent u van plan om meer tolkuren voor doven beschikbaar te maken? Zo ja, wanneer en hoe zal de uitwerking daarvan gebeuren? Plant u – naast de tolkuren – nog bijkomende initiatieven om het leven van doven gemakkelijker te maken, in het bijzonder op het vlak van digitale toepassingen?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, ik ondervroeg u reeds eerder over de problematiek van het aantal tolkuren Vlaamse Gebarentaal waarover men op jaarbasis kan beschikken.

De laatste keer hadden we het er tijdens de commissievergadering over dat ik signalen ontving die aangaven dat dove personen momenteel over onvoldoende uren beschikken om echt invulling te geven aan het hier vaak geciteerde VN-verdrag over de integratie van personen met een beperking.

Want, laat ons wel wezen, als een maximaal aantal uren op 18 uur is geplafonneerd, uitbreidbaar naar 36 uur, dan is het niet zo heel moeilijk om je voor te stellen dat je daarmee nog een hele eind af zit van werkelijke maatschappelijke integratie, zoals omschreven in het VN-verdrag.

Minister, toen – en ik wil gerust erkennen dat u inspanningen doet – bleek dat het aantal L-uren werd opgetrokken van 12.900 naar 16.900 uren. Maar eigenlijk is dat een stijging die meegaat met de stijging van het aantal rechthebbenden. Er is dus geen toename van het aantal uren per kop. U gaf toen ook aan dat er eigenlijk geen stijging bovenop de stijging van het aantal rechthebbenden was naar bijkomende tolkenuren. Daarin vond u de motivatie om dat plafond van 36 uren niet aan te passen.

Mevrouw Saeys verwijst naar een communicatie van Doof Vlaanderen. Daarin zegt men dat we vaak te maken hebben – en ik begrijp dat – met een problematiek van mensen die een marge inbouwen en die zeggen: 'Ik zal in de loop van het jaar bijzonder zuinig omspringen met mijn uren, want stel dat ik in november of december geconfronteerd wordt met een plotse, acute vraag, en dat ik dan onvoorzien uren moet inzetten...' Dat hamstergedrag ligt volgens Doof Vlaanderen aan de basis van het niet volledig benutten.

Ik denk – en hoop dat u het met mij eens bent – dat we in de eerste plaats moeten kijken naar wat er nodig is om die maatschappelijke integratie van personen met een beperking te realiseren en in functie daarvan in de nodige uren te voorzien, eerder dan een pure rekenkundige oefening waarbij je zegt: 'We komen toe, dus er is eigenlijk geen enkel probleem.' We komen toe op papier, maar in de praktijk stel je vast dat mensen vaak verstoken zijn van de nodige hulp. Vandaar ook de aankondiging – en dat is ook de aanleiding van deze vraag – dat men ermee dreigt naar de rechtbank te stappen om een verhoging van het urencontingent op jaarbasis te verkrijgen.

Minister, het aantal L-uren werd aangepast naar 16.900. Steeg het bijbehorende budget volledig pro rata mee? Hoe zag de concrete evolutie eruit? Is dit een louter cijfermatige oefening of wordt dit op het terrein ook gerealiseerd?

Kunt u verduidelijken waarom doven met een door het VAPH erkende visuele handicap niet werden opgenomen in de eerder opgevraagde cijfers? Dat is een vervolgvraag op een eerdere schriftelijke vraag.

Kunt u toelichten over hoeveel personen dit gaat en welke weerslag dit heeft op het aantal opgenomen en aangevraagde uren?

Op welke manier denkt u te kunnen reageren op het feit dat er mogelijk een klacht is ingediend? Ik kon op basis van het artikel niet opmaken of men overwoog om een klacht in te dienen of dat er werkelijk een is ingediend.

Maar mijn houding is altijd: voorkomen is beter dan genezen. En dus luidt mijn laatste vraag: hoe denkt u dit scenario te vermijden?

De voorzitter: Minister Vandeurenzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurenzen: Een tolk Vlaamse Gebarentaal wordt door doven in heel diverse leef-, werk- en onderwijssituaties ingezet om te communiceren met horenden. Een tolk Vlaamse Gebarentaal draagt hierdoor in grote mate bij tot hun sociale integratie en het functioneren in de maatschappij.

De Vlaamse overheid erkent dit en neemt dan ook haar verantwoordelijkheid op. Tolkuren in de leefsituatie, de zogenaamde L-uren, die tot mijn beleidsdomein behoren, kunnen, behalve in sociale of private situaties, ook worden ingezet in situaties waarvoor een andere Vlaamse overheid geen enkele regeling heeft uitgewerkt. De aanvragen voor L-uren worden maandelijks opgevolgd zodat, indien nodig, snel het L-urencontingent kan worden aangepast.

Het huidige besluit van 15 januari 2016 houdende de vaststelling van overkoepelende regels voor het centraal tolkenbureau voor de beleidsdomeinen Onderwijs en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin laat toe om dit op een eenvoudige wijze aan te passen. Ik vind het belangrijk dat de L-uren, waarop men als dove recht heeft, ook effectief kunnen worden opgenomen. In die zin werd het L-urencontingent telkens verhoogd wanneer dit nodig bleek.

Om de toegankelijke dienstverlening in ziekenhuizen te ondersteunen, financiert de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu in ziekenhuizen interculturele bemiddeling in de gezondheidszorg. Ziekenhuizen maken nu reeds gebruik van die ondersteuning en zetten tolken en interculturele bemiddelaars in om de gevolgen van taal- en cultuurbarrières te verminderen.

Niet alle ziekenhuizen maken hiervan gebruik om tolken Vlaamse Gebarentaal in te zetten. In die situaties kunnen doven L-uren gebruiken, alhoewel de ziekenhuizen volgens het VN-verdrag voor de Rechten van Personen met een Handicap zelf moeten instaan voor een redelijke aanpassing in de vorm van een tolk Vlaamse Gebarentaal.

Ik bracht dit oneigenlijk gebruik van L-uren reeds onder de aandacht van mijn collega, minister De Block, die bevoegd is voor deze materie.

We hebben in het verleden reeds meerdere initiatieven genomen om de sociale integratie van doven te verhogen. Zo zorgden wij ervoor dat doven voor L-uren niet langer zelf de verplaatsingskost voor hun tolk moeten betalen, en verhoogden wij het L-urencontingent om het toenemend tolkbewustzijn bij doven niet af te remmen. We verlaagden de administratieve last voor de tolk Vlaamse Gebarentaal, opdat meer tolken voor een opdracht in de leefsituatie zouden kiezen. Aangezien tolken Vlaamse Gebarentaal ook werkzaam zijn in Werk en Onderwijs wordt regelmatig overleg gevoerd om de regelgeving op elkaar af te stemmen.

Op het vlak van de digitale toepassingen werd in 2012, onder impuls van VDAB en het VAPH, de experimentele dienstverlening Afstandstolk opgericht. Op 1 oktober 2012 werd het operationeel. We verankerden deze afstandstolkendienst

structureel in het voormelde besluit. In dit besluit is de mogelijkheid opgenomen dat het Vlaams Communicatieassistentiebureau voor Doven (CAB) deze dienstverlening opneemt. Gezien de positieve impact op de sociale integratie van de dove en slechthorende gebarentaligen is deze projectmatige dienstverlening verlengd tot eind 2018.

Het contingent L-uren bedroeg in 2015 in totaal 9800 en werd in 2016 verhoogd tot 12.900. Voor 2017 werd de totale hoeveelheid L-uren verder verhoogd tot 16.900 en in 2018 bleef dit identiek. Het budget voor L-uren, inclusief de gemiddelde verplaatsingskost per L-uur, bedraagt voor de jaren 2015 tot 2018 respectievelijk 395.430 euro, 520.515 euro, 691.379 euro en ten slotte, voor 2018, 703.209 euro.

Indien we de gemiddelde verplaatsingskost per L-uur niet meerekenen, dan bedraagt het budget voor de L-uren voor diezelfde jaren respectievelijk ongeveer 356.000 euro, 468.000 euro, 623.779 euro en voor 2018 623.779 euro, hetzelfde budget als voor 2017.

De conclusie is dat het budget in verhouding met de L-urencontingent aanzienlijk is gestegen.

Doven met een door het VAPH erkende visuele handicap, doofblinden, hebben recht op 90, en mits motivering, 180 L-uren per jaar. Doven daarentegen hebben recht op 18, en mits motivering 36 L-uren per jaar. Doofblinden werden, wegens dit verschil in recht, niet opgenomen in de eerder opgevraagde cijfers naar het aantal dove personen dat gebruikmaakt van 18 of 36 tolkuren. In 2016 gebruikten 31 doofblinden 2711 L-uren.

Ik betreur natuurlijk dat men zou kiezen voor de juridische weg in plaats van het overleg met het VAPH voort te zetten. We moeten vaststellen dat uit de gegevens van het CAB blijkt dat een groot aantal dove personen met recht op L-uren, nooit een verdubbeling vraagt of slechts beperkt gebruikmaakt van het recht op L-uren. Er wordt inderdaad aangegeven dat dat een soort voorzichtigheidsreflex is. Maar het lijkt me toch aangewezen zeer grondig te onderzoeken wat de redenen hiervoor zijn, zodat we dan, indien dat echt zou blijken, gepaste maatregelen kunnen nemen.

Voor personen voor wie het huidige maximum ontoereikend zou zijn, vragen we het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap te onderzoeken of er een procedure kan worden uitgewerkt om in sommige situaties af te wijken van het wettelijke maximum. Doof Vlaanderen kan het VAPH ondersteunen bij het uitwerken van een meer vraaggestuurd ondersteuningssysteem.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ik heb nog enkele bijkomende vragen in verband met de afstandstolken. U zegt dat dat op dit moment projectmatig is en dat het werd verlengd tot 2018. Hebt u er weet van hoeveel tolken dit zijn en hoeveel keer daarvan al werd gebruikgemaakt? Dat zal steeds meer de toekomst worden. We zien al vaak problemen met het vinden van een tolk. Dat is vaak iets dat de zaken bemoeilijkt. We hebben het al gehad over medische apps. Een app zou ook hier zeker en vast een meerwaarde kunnen bieden. Is er daarover al meer informatie? Is men daarmee bezig?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, ik dank u oprecht voor uw antwoord.

Ik heb een aantal bedenkingen. We kijken hiernaar met de bril van het gemiddelde. Maar iedereen weet natuurlijk dat gemiddelden heel grote verschillen kunnen verbergen. Ik ben dan ook oprecht tevreden met het antwoord dat u aan het VAPH vraagt om in detail te onderzoeken wat de reden is waarom er aan de ene kant een duidelijke vraag is naar meer uren, maar dat dat zich niet noodzakelijk uit in de statistieken. Ik kan mij ook vinden in de vraag die u hebt gesteld om te kijken of er een procedure tot afwijking van het plafond kan worden meegenomen. Uiteraard zal 'the proof of the pudding in the eating' zijn.

Ik heb dus drie bijkomende vragen. Ten eerste, is er ook een timing afgesproken met het VAPH om dit proces af te ronden? We hebben daarnet een vraag om uitleg behandeld van de heer Bertels, waarbij werd gezegd: 'In deze fase van de legislatuur starten we daar niet meer mee.' Blijkbaar zitten we dus in de fase van afrondende zaken. Mogen we deze legislatuur daarrond dan nog concrete initiatieven verwachten? Mijn ervaring met dit soort dossiers is dat, als mensen aanvoelen dat het dossier waarvoor ze belangenbehartigers zijn onvoldoende vooruitgang boekt en onvoldoende perspectief heeft, dat het moment is waarop men zegt: 'Nu gaan we naar de rechtbank.' Dus als het menens is om dit te vermijden – wat ik niet betwijfel – zijn een concreet perspectief en timing noodzakelijk.

Ten tweede, wat de procedures in verband met afwijking betreft, zou er al een hele grote stap voorwaarts kunnen worden gezet, zelfs los van het aantal uren op zich, mocht er een soort van meeneembaarheid over de jaren kunnen worden georganiseerd, zodat dat eindejaarsstressmoment een stuk fluïde zou kunnen worden opgevangen, in beide richtingen, als het van mij afhangt. Doordat ze met een contingent, geplafonneerd op kalendermaanden zitten, is er altijd een stuk onzekerheid. Ik vraag mij af met welke methode – ik heb een gedachtepiste gegeven – je daar zou kunnen uitbreken, los van het feit dat het voor zich spreekt dat je niet ver springt met 36 uur op een hele periode.

Ik heb verder nog een vraag die gelijkloopt met die van mevrouw Saeys over het project afstandstolken. Ik ga ervan uit dat, als u een project verlengt, tot eind 2018, dat dan is op basis van een positieve evaluatie. Het tegendeel zou absoluut raar zijn. Maar als je het positief evalueert, waarom veranker je het dan niet gewoon structureel? Ik ben het met mevrouw Saeys eens dat dit een belangrijk deel van de puzzel wordt in de toekomst, en dat het nog zal worden versterkt. Hoelang kun je dit soort zaken, waarvan de evidentie vaststaat, projectmatig organiseren? Moet je niet gewoon zeggen: we verankeren dit structureel?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Ik sluit me hier graag bij aan. We hebben het in deze commissie inderdaad al vaker gehad over deze thematiek.

Minister, ik dank u voor uw antwoord. Daarin kwamen inderdaad meerdere initiatieven aan bod om tegemoet te komen aan de vragen die hier vandaag voorliggen. Die vervoersonkosten en het project afstandstolken zijn daarvan zeer goede voorbeelden. Maar dat neemt inderdaad niet weg dat de Vlaming in het algemeen – we zien dat ook in andere beleidsdomeinen – een voorzichtig iemand is. En dat opsparen, in dit geval van uren, is toch wel een stukje eigen aan de Vlaming. En dat maakt inderdaad dat het gemiddeld jaargebruik op 13,5 uur ligt.

Minister, ik vind het goed dat u wilt bekijken hoe het komt dat er bij bepaalde mensen een bijzonder uitgesproken vraag naar extra uren is. Uit de cijfers van 2016 blijkt dat er toen 42 mensen niet toekwamen met hun L-uren. Het is dus goed om daar een wat meer klare kijk op te krijgen en zo tegemoet te kunnen komen daar waar de nood heel hoog is.

Ik heb het voor mijzelf genoteerd en het komt steeds weer naar boven: die uren zijn niet overdraagbaar. Zo werkt dat nu eenmaal. Je spaart die uren op en op het einde van het jaar heb je ze al dan niet terecht of onterecht opgespaard.

Ik hoop samen met u, zeker na het horen van uw antwoord, dat we met een sterke dialoog met het VAPH tot een bevredigende oplossing kunnen komen voor beide partijen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik sluit graag aan bij de heel algemene bemerkingen die werden gemaakt door de heer Van Malderen over het feit dat 36 uren op zich een heel beperkt aantal uren is. Verder sluit ik ook aan bij de opmerking van de twee vraagstellers dat, als het afstandstolken positief is, dat evengoed kan worden verankerd.

Ik heb nog twee bijkomende vragen. De eerste vraag betreft uw voorstel om effectief een procedure tot afwijking te hebben. Als er uitzonderlijke of onvoorspelbare noden zijn, is er dan een procedure om daarboven te gaan en kan er zo aan die nood worden tegemoetgekomen. Ik hoop dan wel dat die procedure eenvoudig, toegankelijk, vlot en snel is en dat we daar niet een heel bureaucratisch systeem voor opzetten. Als mensen kunnen motiveren waarom die 36 uur onvoldoende zijn, moet dat dan ook mogelijk zijn. Dat zou heel veel rust geven en kan het effect, dat nu sparen werd genoemd, doen afnemen. Want mensen redeneren nu vaak: 'Ik weet niet wat er dit jaar nog zal komen. Misschien zal ik een notaris, advocaat of dokter nodig hebben. Ik zal dus maar zo zuinig mogelijk zijn.' Het gemiddelde is 13,5 uur. Het is dus niet zo dat mensen kost wat kost hun uren opgebruiken of dat er hele gekke dingen mee gebeuren. Vaak zetten mensen die uren in voor heel essentiële en noodzakelijke zaken.

En zo kom ik tot mijn tweede vraag. Momenteel wordt het voor heel gerichte, heel cruciale zaken ingezet. Het lijkt me interessant om niet enkel te onderzoeken of we effectief een procedure tot afwijking kunnen hebben of waarom sommige mensen daarboven gaan, maar het ruimer te bekijken: waarvoor wordt het ingezet? En is het, met het oog op inclusie en het internationaal verdrag, niet gewoon zinvol om te bekijken waarom die uren worden gebruikt en wanneer dat kan worden opengetrokken of net niet? We zouden daarnaar een maatschappelijk onderzoek kunnen doen. Waarvoor wordt het nu gebruikt? In welke mate wordt het weinig gebruikt wegens de angst dat je eigenlijk nooit weet wat je nodig hebt? In welke mate zou het het leven van sommige mensen kunnen versterken door een veel ruimere toepassing mogelijk te maken? Want alles moet natuurlijk worden betaald, maar het gaat niet om monsterbedragen. We kunnen de kwaliteit van leven van een groep mensen heel sterk veranderen en verbeteren. Op die manier kunnen we aan onze internationale rechten voldoen.

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Er is ondertussen al veel gezegd, maar ik heb nog een vraag. Het lijkt mij heel belangrijk om te weten waarvoor die L-uren precies worden ingezet. Het is namelijk belangrijk dat ziekenhuizen, rechtbanken en andere instanties vanuit het VN-verdrag daar zelf voor instaan. U hebt dat even aangehaald. Als ik het juist begrepen heb, zei u dat niet alle ziekenhuizen dat deden, maar het is belangrijk. Ik heb het in 2015 al gevraagd en in 2017 nogmaals de vraag gesteld of u er zicht op hebt in hoeverre zij dat effectief wel doen. U ging dat toen bevragen. Is dat al gebeurd? Is daarvan een evaluatie gemaakt? Nemen die ziekenhuizen en rechtbanken hun verantwoordelijkheid op en zorgen zij zelf voor hun tolken? Het zou zonde zijn dat zij hun L-uren daarvoor moeten inzetten, want dat is niet de bedoeling.

Dan hoor ik een positieve noot: u zegt dat er een procedure van afwijking is. Zeker gezien het vraaggestuurde verhaal is dat heel mooi: u zegt te zullen kijken naar de vraag zelf. Wil men meer uren, dan zult u dat bekijken. Natuurlijk is er dan de bijkomende vraag of er dan ook extra middelen komen. Hoe ziet u de juiste toepassing of uitrol van de procedure van afwijking?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Op een aantal van die vragen kan ik natuurlijk niet antwoorden zonder dat we zien of we ergens in een procedure kunnen terecht komen die voor iedereen een vooruitgang zal zijn. Ik denk immers dat we ook eerlijk moeten zijn. Kan dat een openendverhaal zijn? Als dat de vraag is, waarschijnlijk niet. Er zal toch een kader moeten zijn waarbinnen een aantal zaken moeten worden geplaatst. Meteen betekent dat ook dat, als wij het residuaire stelsel zijn, als ik het zo mag uitdrukken, inderdaad veel ook afhangt van de vraag of iedereen die wordt geacht daar de nodige initiatieven voor te nemen, dat ook daadwerkelijk doet, of dat duidelijk is. Ik denk niet dat wij er een zicht op hebben of dat overal zo is. Vanuit onze positie is het ook niet zo gemakkelijk om dat allemaal te zien. Men komt daar meer mee in contact op het moment dat iemand uren inzet en je dan de vraag hebt of dat de juiste plaats is om dat te doen. Is het dan het moment voor de overheid om te zeggen dat men dat niet mag doen? Neen, want wij zijn het residuaire stelsel. Wij moeten net beschikbaar zijn als andere dingen niet mogelijk zijn.

Als men rond de tafel zit, dan moeten we natuurlijk zoeken naar een vergelijk. Dat vergelijk is een evenwicht tussen allerlei terechte ambities en verwachtingen, maar het budgettaire is er natuurlijk ook één van. De heer Van Malderen heeft gelijk: er is al heel wat overleg geweest. Er wordt gevraagd om wat meer maatwerk mogelijk maken. Voor die piste moet dan een kader worden gecreëerd, zodat dat niet meteen ook de deur zodanig openzet dat de overheid vrij snel zal moeten zeggen dat het niet houdbaar is. Is het mogelijk om dat kader te ontwikkelen? Ik hoop het, en ik denk dat het agentschap indien nodig nieuwe initiatieven moet nemen om te bekijken of men de partijen daartoe bereid kan vinden. De meeneembaarheid is misschien een piste die inderdaad kan worden onderzocht. Dan moet natuurlijk ook worden bekeken wat dat betekent voor de begroting, want als ik het goed begrijp, pleit men dan voor een soort ruiter in de begroting, wat ook niet altijd de meest evidente techniek is. Maar hoe dan ook, als we opnieuw aan tafel zitten en er wordt gekeken naar mogelijkheden, dan lijken alle opties me daarin belangrijk. Er zal inderdaad ook moeten worden gekeken naar de redenen waarom mensen het pakket niet opnemen. Als zou blijken dat het echt heel duidelijk is dat dat vanuit een zeer voorzichtige ingesteldheid is, dan moeten we proberen te zoeken naar formules die haalbaar zijn. Ik kan alleen maar vragen, denk ik, dat men het gesprek daarover opnieuw aanvat. Ik kan echter niet garanderen dat dat gesprek gaat eindigen in een akkoord en dat men aan alle verwachtingen kan voldoen. Dat is, misschien vanuit het moment waarin we ons nu bevinden, uiteraard de hoop, maar dat kunnen we alleen maar uittesten als we het gesprek opnieuw kunnen aanvatten.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, dank u. Ik was eigenlijk heel tevreden met het eerste deel van uw antwoord, maar ik ben toch op mijn honger gebleven wat een aantal kamerbreed gestelde bijkomende vragen betreft. U zet de deur op een kier, wat positief is. Ik begrijp ook dat u ze niet wagenwijd openzet op het moment dat u aan het onderhandelen bent, maar er zijn hier een paar dingen nadrukkelijk gevraagd.

Ten eerste was er het tijdspad waarbinnen u dit debat ziet gebeuren. Daar is geen antwoord op gekomen. Met een beetje slechte wil zeg je dan dat men blijft

praten en dat alles bij het oude blijft. Ik denk dat dat niet van dien aard is om een procesgang te vermijden, wat wel het doel moet zijn.

Ten tweede waren er hier evenzeer heel breed vragen naar het structureel verankeren van het proces van het afstandstolken, waarop ik bij mijn weten ook geen antwoord heb gekregen. Minister, ik stel gewoon vast dat hier kamerbreed eigenlijk steun is om dit stelsel te versterken, te verbreden, te verankeren en te vernieuwen. Dat zou zowel u als mij bijzonder tevreden moeten stellen.

Als men dat wil, dan kan het. Ik denk dat dat de conclusie is, maar nogmaals, ik ben over twee cruciale vragen echt wel op mijn honger gebleven. Ik denk dat het dat soort vragen zijn die in de praktijk antwoorden zullen moeten geven die vertrouwenwekkend genoeg zijn om te vermijden wat we allemaal willen vermijden, denk ik, met name juridische stappen.

Minister Jo Vandeuren: Uiteraard kan iets dat projectmatig is, niet eeuwig projectmatig blijven. Dan moeten we inderdaad op een bepaald moment zoeken naar een structurele inbedding. Dat lijkt mij wel logisch.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het meten van de pedagogische kwaliteit in de kinderopvang – 1300 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, naast een economische en sociale functie heeft de kinderopvang ook een educatieve functie. Die drie functies zijn expliciet opgenomen in het decreet van 2012 met betrekking tot de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters. Die functies zijn alle drie van belang, niet alleen voor de kinderen zelf, maar ook voor de ouders en in een breder perspectief ook voor de samenleving.

Met het oog op het kunnen nagaan van het vervullen van de educatieve functie werd het MeMoQ-project (Meten en Monitoren van de pedagogische kwaliteit van kinderopvang van baby's en peuters) opgestart. De toedracht van dit project, hoe er werk werd gemaakt van een wetenschappelijk meetinstrument voor Zorginspectie en een zelfevaluatie-instrument voor de sector, kwam uitgebreid ter sprake tijdens de commissievergadering van 2 mei van vorig jaar. Er was toen namelijk een nulmeting gedaan bij vierhonderd kinderopvanginitiatieven, met evenveel groepsopvang- als gezinsopvanginitiatieven. Daaruit bleek onder meer dat ouders over het algemeen zeer positief zijn over hun opvang en dat de kinderen zich goed voelen in de opvang. Gemiddeld bleek ook wel dat men qua emotionele ondersteuning van kinderen beter scoorde dan qua educatieve ondersteuning. De nulmeting biedt dan ook een goed vertrekpunt om de pedagogische functie onder de aandacht te brengen, te bespreken en te versterken, en dat aan de hand van een gedeeld pedagogisch referentiekader en uniforme, omvattende instrumenten.

Minister, tijdens de commissievergadering waar ik al naar verwees, antwoordde u dat Zorginspectie vanaf juni 2017 zou starten met het gebruik van het monitorinstrument bij toezichtbezoeken als aanvulling op de bestaande aanpak, om het zo te leren kennen en gebruiken. De regelgeving met betrekking tot de pedagogische norm werd verwacht tegen 2018, en er zou over enkele jaren ook een nieuwe meting komen.

In een bericht dat Kind en Gezin richtte aan de organisatoren van kinderopvang, wordt nu aangekondigd dat zij vanaf 1 april aanstaande scores zullen krijgen voor hun pedagogische aanpak. De pedagogische kwaliteit wordt gemeten aan de hand van zes dimensies: welbevinden, betrokkenheid, emotionele en educatieve ondersteuning, omgeving en omgaan met gezinnen. Op elk van die dimensies krijgen de kinderopvanginitiatieven een score van 1 – onvoldoende – tot 4, wat uitstekend betekent. Initiatieven die een 1 scoren, zullen worden begeleid en opgevolgd, en zullen, indien er geen beterschap wordt vastgesteld, een aanmaning krijgen.

Minister, kunt u meer toelichting geven bij de pedagogische norm die werd uitgewerkt? Kunt u ook meer toelichting geven bij de maatregelen die worden genomen indien een kinderopvanginitiatief niet voldoet aan de pedagogische norm? Wat houden begeleiding en opvolging desgevallend in? Wat zijn de gevolgen voor de opvanginitiatieven die een aanmaning krijgen? Hoe wordt omgegaan met initiatieven die een score 2 krijgen? Hoe worden de diensten voor kinderopvang betrokken bij de begeleiding die kinderopvanginitiatieven mogelijk nodig hebben om te voldoen aan de pedagogische norm? Hoe en wanneer worden de pedagogische norm en de bijbehorende manier van evalueren ook geëvalueerd? Wanneer wordt een nieuwe bevraging, volgend op de nulmeting, gepland?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Het MeMoQ-project werd uitgevoerd in opdracht van Kind en Gezin door de Vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogiek onder leiding van professor Michel Vandenbroeck van de Universiteit Gent, in samenwerking met het Expertisecentrum Ervangersgericht Onderwijs onder leiding van professor Ferre Laevers van de KU Leuven.

Het had de volgende grote doelstellingen: het construeren van een pedagogisch raamwerk voor de kinderopvang van baby's en peuters, het uitvoeren van een wetenschappelijke nulmeting van de kwaliteit in de Vlaamse kinderopvang en het uitwerken van een monitoringinstrument en een zelfevaluatie-instrument. Met het oog op de uitvoering van artikel 31, paragraaf 3, van het vergunningsbesluit werd tevens aan de onderzoekers in het kader van het MeMoQ-project gevraagd een aantal principiële uitgangspunten en adviezen te geven die van belang zijn bij het uitwerken van een beleid inzake monitoring.

Op basis van deze ervaringen uit het MeMoQ-project en de internationale literatuur ter zake hebben de onderzoekers de volgende adviezen geformuleerd. Normering moet meer zijn dan een cesuur. De essentie van een beleid inzake pedagogische kwaliteit is niet het zetten van een cesuur over wat net wel of net niet voldoende is, maar wel het bevorderen van de kwaliteit. De normering moet met andere woorden in de eerste plaats aanzetten tot kwaliteitsverbetering en moet een goede kwaliteit helpen borgen, maar moet ook handhaven inzake dat wat ondermaats is. De normering van de pedagogische kwaliteit is daarom het best een dynamisch en gelaagd gegeven, veeleer dan een enkelvoudige boven- of ondergrens.

Pedagogische kwaliteit bestaat uit meerdere dimensies: welbevinden en betrokkenheid van de kinderen, emotionele en educatieve ondersteuning door de kinderbegeleiders, de omgeving en de gezinnen en diversiteit. Bij de dimensies staan de ervaringen van de kinderen centraal, evenals de manier waarop de volwassenen met hen omgaan. De vaststellingen per dimensie moeten verder worden meegenomen bij de monitoring om zichtbaar te kunnen maken waar het goed zit met de pedagogische kwaliteit en wat er ter bevordering van de kwaliteit kan worden ondernomen, maar evenzeer worden de verschillende dimensies meegenomen als het noodzakelijk is om het proces van handhaving op te starten, om zo genuanceerd adviezen te kunnen geven over waar het goed zit en waar bijsturing noodzakelijk is.

Pedagogische kwaliteit is evenwel geen optelsom. Bij de normering kijkt men naar elke score afzonderlijk. Er is ook geen hiërarchie tussen de dimensies van pedagogische kwaliteit: elke dimensie is even belangrijk. Er worden genuanceerde adviezen gegeven op basis van een asymmetrische vierpuntschaal. Die geeft niet alleen aan wat onvoldoende is en neemt geen genoegen met wat nipt voldoende is, maar biedt ook duidelijke perspectieven voor kwaliteitsbevordering, en ze kan ook excellentie waarderen.

Deze principes en adviezen van de onderzoekers werden opgevolgd en lagen aan de basis van de pedagogische norm zoals die nu voorligt. In de praktijk zal het opvolgen van de scores 1 en 2 op de vierpuntschaal er als volgt uitzien. Een score van 2 op 4 staat voor: de gemeten kwaliteit was nipt voldoende. Als men die score krijgt, zal Kind en Gezin vragen een inspanning te doen om elke score 2 te verhogen naar een score 3. Het is de verantwoordelijkheid van de organisator om dit aan te pakken. Kind en Gezin zal in deze fase geen documenten opvragen om na te gaan of er daadwerkelijk inspanningen gebeuren. Zorginspectie kan tijdens een opvolgingsbezoek de inspanningen bevragen. Zowel Zorginspectie als Kind en Gezin stimuleren het gebruik van het zelfevaluatie-instrument als hulpmiddel voor kwaliteitsverbetering.

Een score 1 op 4 staat voor: de gemeten kwaliteit is onvoldoende. Er wordt vanuit Kind en Gezin, net zoals bij andere ernstige tekortkomingen in het voldoen aan vergunningsvoorwaarden, een opvolgingstraject opgestart in functie van het bevorderen van de pedagogische kwaliteit. Concreet zal er met een voortraject en een plan van aanpak worden gestart. Indien de organisator niet werkt aan kwaliteitsverbetering, kan een volgende stap in het traject volgen, die ook bij het niet opvolgen van andere ernstige tekortkomingen wordt gehanteerd. Op dit vlak wordt er met andere woorden niet afgeweken van de procedure die reeds gangbaar is in het geval van ernstige tekortkomingen. Zowel Zorginspectie als Kind en Gezin stimuleren het gebruik van het zelfevaluatie-instrument als hulpmiddel voor kwaliteitsverbetering.

Ondertussen is gestart met een breed sensibiliseringstraject voor de kinderopvangsector met als doel de visie inzake pedagogische kwaliteit te verankeren, en worden er initiatieven genomen om, naast de kinderopvangsector zelf, prioritair de pedagogische ondersteuners te ondersteunen bij het werken met het zelfevaluatie-instrument. Het zijn immers de pedagogische ondersteuners die ervoor zullen instaan om op de werkvloer, samen met de opvanglocatie aan de slag te gaan in functie van het verbeteren van de kwaliteit, met als belangrijkste hulpmiddel het zelfevaluatie-instrument. Zo zullen er bijvoorbeeld inspiratiedagen met praktische tips en workshop worden georganiseerd zodat organisatoren, kinderbegeleiders en ondersteuners aan de slag kunnen gaan met het zelfevaluatie-instrument.

Twee jaar na de inwerkingtreding van de pedagogische norm zal het werken met de pedagogische norm, en in het bijzonder het werken met een inspanningsverbintenis bij een score 2, worden geëvalueerd door Kind en Gezin en zal worden nagegaan of ook de aanpak van de opvolging een aanpassing vereist of vraagt. In functie daarvan zal vanaf 1 april 2018 tot in 2020 alle noodzakelijk informatie worden verzameld, zoals de gemeten scores, of er andere tekortkomingen en/of aandachtspunten in de opvanglocatie op te merken waren naast de scores 1 of 2 voor de dimensies van pedagogische kwaliteit, of er een plan van aanpak werd ingediend en of dat werd uitgevoerd enzovoort.

Omdat dit voor alle betrokkenen, dus de kinderopvangsector, de pedagogische ondersteuners, Zorginspectie en Kind en Gezin, nieuwe materie is, is het van belang dat elkeen de tijd krijgt om vertrouwd te raken met het nieuwe pedagogische referentiekader en de nieuwe instrumenten. Een nieuwe meting is om die reden dan ook nog niet meteen aan de orde.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, dank u wel voor uw uitvoerig antwoord. Ik denk dat het essentiële natuurlijk is dat de kwaliteit van de educatieve functie stelselmatig omhoog wordt getild, en dat we dat samen met alle actoren binnen de sector proberen te doen. U hebt vorige keer, toen in mei, ook uitdrukkelijk onderstreept dat het allemaal bottom-up mee moet gebeuren. U verwijst ook nu weer diverse keren naar het zelfevaluatie-instrument waarmee organisatoren aan de slag moeten gaan en de manier waarop dan nadien de terugkoppeling en de begeleiding zullen gebeuren. Ik noteer dat er nog niet dadelijk een nieuwe nulmeting wordt gepland, net omdat men eerst wil zien wat de effecten zijn van het traject zoals het nu wordt gehanteerd. Wordt daartoe dan het traject zelf blijvend onder de loep genomen? Wanneer zal er eventueel dan een beslissing daaromtrent worden genomen?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Lies Jans (N-VA): Voorzitter, minister, ik ben vooral tevreden om te horen dat u heel het systeem van de pedagogische norm en de evaluatie daarvan beschouwt als een dynamisch systeem. Ik ben altijd bang dat men te rigide zal zijn inzake inspectie en toezicht, dat men dan toch weer zal eindigen bij het afvinken van lijstjes, maar zoals ik het van u hoor, is het een systeem waarbij een inbreng door alle betrokken partijen eigenlijk noodzakelijk en ook gewenst is.

Een element dat ook belangrijk is voor ons – maar ik denk dat dat eigenlijk pas aan bod zal komen na verloop van de evaluatie – is of dit systeem, dat me een goed systeem lijkt, ook daadwerkelijk bijdraagt tot het verhogen van die pedagogische norm. Zoals u ook zei, zal er echter de nodige tijd overheen moeten gaan voor men dat daadwerkelijk kan meten.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Pedagogische kwaliteit is uiterst belangrijk. Daarom vind ik dit ook een goed initiatief. Nu merk ik wel dat daar op de werkvloer enige zenuwachtigheid over bestaat. Ik zou dan ook toch wel willen vragen om die initiatieven die het nodig hebben, echt wel goed te begeleiden.

Minister, hebt u er ook een zicht op hoeveel organisatoren de afgelopen tijd daadwerkelijk gebruik hebben gemaakt van MeMoQ om een zelfevaluatie te doen?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Dat laatste moeten we opvragen bij Kind en Gezin. Dat gegeven heb ik hier niet.

Misschien toch een paar reacties. Ik denk dat de voorbereiding van dit instrument bijzonder grondig is gebeurd, en dat daar ook heel veel partijen vanop het terrein bij betrokken zijn, vanuit alle mogelijke vormen van kinderopvang. In die zin denk ik dat ik mag zeggen dat het evenwicht wel degelijk aanwezig is tussen wat het verwacht van de voorzieningen of de dienst of de opvang en wat het aan meerwaarde biedt.

Mevrouw Jans, ik kan u geruststellen. Er is heel veel aandacht besteed aan het dynamische karakter daarvan. Men zorgt er ook voor dat er uiteraard bij de start helemaal geen repressief sfeertje rond is gaan hangen. Ik kan alleen maar ook bevestigen dat er wel degelijk zal worden geïnvesteerd en is geïnvesteerd in de begeleiding van de initiatieven op het terrein. Natuurlijk, de eerste groep die ermee heeft gewerkt, behoorde tot de 'believers', die ermee aan de slag wilden gaan. Nu wordt dat uitgerold en komt er natuurlijk een veel breder veld in beeld.

Zoals ik heb aangegeven, wordt er toch wel echt ingezet op het geven van voldoende opleiding en begeleiding, vooral voor het gebruik van het zelfevaluatie-instrument.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): De manier waarop dit tot stand is gekomen, wordt heel algemeen gedragen. De doelstelling, namelijk met de voorzieningen, de initiatiefnemers en Kind en Gezin via de pedagogische norm te komen tot meer kwaliteit binnen de kinderopvang, is heel goed. We hopen dat binnen afzienbare tijd blijkt dat dit de nodige resultaten aflevert. We kunnen daar ongetwijfeld nog op terugkomen op een moment dat zou worden beslist om een nieuwe meting te doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Peter Persyn aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de mantelzorg in Vlaanderen
– 1301 (2017-2018)**

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Minister, in Vlaanderen zijn er ruim 150.000 formeel geregistreerde mantelzorgers. Algemeen wordt aangenomen dat er in werkelijkheid nog een veelvoud van Vlamingen aan mantelzorg doen. Hun aantal wordt geschat op 600.000. Dat is bijna 1 op 10 en misschien wel 20 procent als we de jongste en oudste Vlamingen ervan afhouden. Eind 2014 werd een Europees onderzoek gepresenteerd waaruit bleek dat 28 procent van de mantelzorgers kampt met fysieke of psychische overbelasting. De mantelzorgers zijn meer vatbaar om op termijn zelf in een sukkelstraatje te belanden.

U bleef niet bij de pakken zitten en in 2016 kwam er het eerste Vlaamse mantelzorgplan. Een actieplan met ruim 110 punten dat mantelzorgers beter moest ondersteunen, informeren, erkennen en waarderen.

Ook vanuit het parlement zijn er initiatieven genomen. Mevrouw Saeys nam het initiatief van een resolutie omtrent een aantal specifieke accenten, in het bijzonder betere informatiedoorstroming en detectie. Ook mevrouw Schryvers nam een initiatief met de resolutie voor jonge mantelzorgers.

Vorige week kregen we een doctoraal onderzoek van mevrouw Benedicte De Koker van de Arteveldehogeschool Gent die doctoreerde aan de Universiteit Antwerpen. Daarin wordt het cijfer genoemd van 40 procent mantelzorgers dat zou kampen met overbelasting, voornamelijk wegens onvoldoende of afwezige respijtzorg.

Welke maatregelen hebt u de afgelopen jaren genomen om de overbelasting van de mantelzorgers tegen te gaan? Welke specifieke acties plant u nog te ondernemen voor de mantelzorgers in 2018? Het onderzoek toont aan dat mantelzorgers botsen op een gebrek aan opvang 's nachts of voor een lange periode, bijvoorbeeld om zelf eens op reis te gaan. Hoeveel van dergelijke specifieke opvangplaatsen zijn er in Vlaanderen? Welke acties zult u nog ondernemen om een breder aanbod te bekomen op het vlak van respijtzorg?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Zoals u reeds aangeeft, worden in het Vlaamse mantelzorgplan van 2016 115 actiepunten opgenomen om mantelzorgers te

erkennen en te waarderen, beter te ondersteunen, maar ook om de samenwerking tussen professionele en informele actoren te verbeteren met specifieke aandacht voor jonge mantelzorgers. Met dit plan zet ik in op de erkenning en een optimale ondersteuning van mantelzorgers opdat hun draaglast beperkt en hun draagkracht vergroot wordt.

Met heel wat actiepunten van het Vlaams mantelzorgplan zijn we intussen actief aan de slag (zie [bijlage](#)). 33 acties uit het plan hebben betrekking op de maatschappelijke erkenning en waardering van mantelzorgers. Daarvan is zowat de helft operationeel.

Er is voorbereid aan het beter zichtbaar maken van mantelzorg in de 'Kom op tegen Kanker'-campagnes en het beter in de verf zetten van 'De Dag van de Mantelzorg'. Het Vlaams Expertisepunt Mantelzorg is opgericht en heeft personeel aangeworven. Hiervoor sloegen de mantelzorgverenigingen en Kennisplein.be de handen in elkaar, in voorbereiding van de release van het expertisepunt later dit jaar.

Er vond een overleg plaats met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) om lokale besturen ertoe aan te zetten om de ondersteuning van de mantelzorg op te nemen in hun lokaal sociaal beleid en om met lokale zorg- en welzijnsactoren een aanpak uit te werken om praktijken inzake een gemeentelijk mantelzorgbeleid te stimuleren en bekend te maken.

De huidige werking en reglementering van de verenigingen van mantelzorgers en gebruikers werd geëvalueerd in het licht van de actualisering van het Woonzorg-decreet. Eveneens in het licht van dit decreet werd nagegaan hoe de dienstverlening van de regionale dienstencentra geïntegreerd kan worden in bestaande werkingen.

Op de stuurgroep 'Woonzorg Brussel' werd werk gemaakt van de meest adequate ondersteuningsstructuur voor mantelzorgers in Brussel.

36 actiepunten hebben betrekking op het beter ondersteunen van mantelzorgers. Ook die zijn bijna voor de helft aangevat. In de uitwerking van het geïntegreerd breed onthaal wordt mantelzorg als een expliciet thema opgenomen. We vermelden verder de aandacht voor buurtgerichte werking en burenhulp, cultuursensitieve zorg, sensibilisering van de huisarts, versterken van de capaciteit van gezinszorg, oppashulp en diensten maatschappelijk werk, acties omtrent leeftijdsvriendelijke gemeenten, aandacht voor het integreren van de mantelzorg in het kwaliteitsbeleid van zorgvoorzieningen, aandacht voor flexibiliteit in de gezinszorg, en de ontwikkeling van detectiemethodieken en instrumenten voor draagkrachtmeting van mantelzorgers.

Twaalf acties willen de samenwerking tussen informele en professionele zorg verbeteren. Daarvan zijn er zeven gerealiseerd. We vermelden in dit verband het vormingsaanbod e-tutorials met het oog op het verbinden van kennis, inzichten en expertise tussen mantelzorgers, welzijnswerkers en zorgprofessionals. Ook de nieuwe campagne rond de hulplijn 1712, specifiek gericht op het voorkomen van geweld tegen ouderen en de acties van het Vlaams ondersteuningscentrum ouderen(mis)behandeling, zijn in deze context relevant.

Jonge mantelzorgers komen in 34 acties van het plan aan bod. Daarvan zijn er een aantal lopende, zoals de start van een familieplatform met 'train de trainer'-opleidingen en intervisiemomenten voor jonge mantelzorgers.

Het is van belang dat professionele actoren mantelzorg herkennen, erkennen en ondersteunen en vervolgens signalen die wijzen op overbelasting tijdig herkennen. In het kader van een betere samenwerking tussen professionele actoren en mantelzorger is een actieonderzoek van het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en

Gezin lopende. Dit actieonderzoek heeft volgende doelstellingen: het beschrijven van ervaringen en verwachtingen rond samenwerking tussen mantelzorgers en professionals vanuit het perspectief van de betrokken mantelzorgers, professionele actoren en hulpbehoevenden; het verduidelijken van verwachtingen die hieromtrent leven bij betrokken actoren; het bepalen van actiepunten die samenwerking kunnen faciliteren; het komen tot ontwikkeling en uittesten van een instrument dat samenwerking kan optimaliseren en ondersteunen.

In het traject 'actualisatie van het Woonzorgdecreet' wordt rekening gehouden met de mantelzorger als volwaardige partner. Zo wordt mantelzorg opgenomen in de doelstellingen en werkingsprincipes van de woonzorgvoorzieningen en verenigingen.

In 2017 werd een groei van thuiszorgvoorzieningen, met name de diensten voor oppashulp, de diensten maatschappelijk werk, de lokale dienstencentra en de diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg, gerealiseerd. Dit is eveneens de bedoeling in 2018.

In het tweede dementieplan Vlaanderen worden eveneens actiepunten opgenomen om de overbelasting van mantelzorgers van personen met dementie te vermijden. Zo zal psycho-educatie – een andere belangrijke vorm van ondersteuning van mantelzorgers – verder gestimuleerd worden met als doel de draagkracht en de kwaliteit van leven van mantelzorgers te verhogen. Het programma 'Dementie en nu' werd voor Vlaanderen opgezet, permanent gemonitord en ter beschikking gesteld aan alle organisaties die dit binnen evidencebasedafspraken mogen gebruiken. Inmiddels werd in Nederland hetzelfde programma opgezet door zorgverzekeraar VGZ in samenwerking met het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen. Daar loopt nog een evaluatie die ons ook wordt overgemaakt.

Het is een evidentie dat de lopende actiepunten in 2018 verder opgevolgd zullen worden. Hieronder volgt een kort overzicht van enkele van de belangrijkste actiepunten die in 2018 op stapel staan of nog bijkomend opgenomen zullen worden.

Vanaf 18 maart 2018 zal het fictieprogramma 'Gevoel voor tumor' te zien zijn op Eén. Deze reeks is een coproductie van Eén, VRT en Sylvester Productions, in samenwerking met Kom op tegen Kanker. Rond deze reeks wordt een 360 gradenaanpak uitgewerkt, waaronder een actie om mantelzorgers te bedanken en te waarderen.

Op 18 maart 2018 vindt ook de 'Dag van de Zorg' plaats. De week voorafgaand aan de 'Dag van de Zorg' zullen thema's, waaronder ook mantelzorg, belicht worden die op deze dag minder aan bod komen. Het thema 'mantelzorg' zal aan bod komen op 16 maart 2018. Het is ook de bedoeling dat op deze datum de website van het Vlaams Expertisepunt Mantelzorg gelanceerd wordt, waarbij de klemtoon wordt gelegd op informatie vanuit het perspectief van de mantelzorger. Het Vlaams Expertisepunt Mantelzorg zal kennis en expertise voor en door mantelzorgers, professionele actoren en beleidsmakers centraliseren en heeft als kernopdrachten het toegankelijk maken van informatie voor de doelgroepen, het bundelen van knowhow en stimuleren van kennisopbouw en ten slotte sensibiliseren en visievorming ondersteunen.

Informeren is een belangrijke vorm van ondersteuning voor mantelzorgers. Tegen de 'Dag van de Mantelzorger' zal de invulling van de website uitgebreid worden met informatie voor professionele actoren.

Het project 'Mantelzorg als volwaardige partner in de eerstelijnszorg' vormt een van de projecten in het veranderingsprogramma van de reorganisatie van de eerstelijnszorg in Vlaanderen. Het gaat dan over volgende dingen. Het Vlaams Expertisepunt Mantelzorg is opgestart en verzekert een laagdrempelige toegang

tot gecentraliseerde informatie en ondersteuning voor mantelzorgers en kennis en methodieken over mantelzorg voor informele en formele zorgactoren. Reeds van bij de opstart is rekening gehouden met de latere integratie in het Vlaams Instituut voor de Eerste Lijn. Het Eerstelijnsdecreet, het decreet Geestelijke Gezondheidszorg, het decreet Lokaal Sociaal Beleid en het Woonzorgdecreet, alsmede alle uitvoeringsbesluiten, zijn aangepast vertrekkende van het principe dat de mantelzorger een volwaardige partner is in de zorg met specifieke noden en behoeften. Het mantelzorgplan, waar de vier thema's geconcretiseerd worden in acties voor de eerste lijn, is in uitvoering en een mantelzorgbeleid zal in de eerstelijnszones mee vormkrijgen. Het is de bedoeling om tegen eind 2019 deze doelstellingen te realiseren.

Ook wordt in 2018 opnieuw in een groeipad voor thuiszorgvoorzieningen voorzien.

Met betrekking tot jonge mantelzorgers worden ook een aantal dingen verder uitgewerkt: de validatie van competenties die jonge mantelzorgers hebben opgebouwd bij de zoektocht naar werk of opleiding, de opname van het thema van jonge mantelzorg in het vast curriculum van opleidingen en nascholingsaanbod, de registratie van jonge mantelzorgers in het kader van de zorgbenadering op school, aandacht voor de draagkracht-draaglast van de jonge mantelzorgers in vormingspakketten voor zowel zorg, onderwijs als jeugdondersteuning, het stimuleren van een 'whole family approach' en het organiseren van lotgenotencontact.

Tot slot zijn een aantal actiepunten gebundeld om met bepaalde actoren of belendende beleidsdomeinen in gesprek te gaan voor realisatie, uiteraard met betrekking tot zorginnovatie en werk, met betrekking tot onderwijs en met betrekking tot de opleiding en sensibilisering van huisartsen.

Dankzij respijtzorg kan overbelasting van mantelzorgers vermeden worden en kan de zorg langer volgehouden worden. Respijtzorg is mogelijk binnen de thuiszorg, door bijvoorbeeld het inschakelen van oppashulp en gezinszorg bij de zorgbehoevende aan huis of door kortstondige overname van zorg in een residentiële setting. Het doctoraatsonderzoek van mevrouw De Koker waarnaar u verwijst, toont dit ook aan, maar geeft tegelijk aan dat de vraag groter is dan het op vandaag beschikbare aanbod. Het uitbouwen van dit aanbod maakt deel uit van de actiepunten in het mantelzorgplan.

De diensten voor oppashulp werken met vrijwilligers die ook vaak 's nachts ingezet worden om toezicht te houden op de zorgbehoevende bij afwezigheid of ter ondersteuning van de mantelzorg. In 2017 konden de diensten voor oppashulp 1.162.144 uur vrijwilligersoppas aanbieden, zowel overdag als 's nachts. In 2018 wordt dat met 36.101 uur verhoogd. In het federaal initiatief omtrent 500 euro bijklussen per maand is eveneens opgenomen dat verenigingswerkers kunnen worden ingeschakeld voor nachtoppas of dagoppas. Indien dit initiatief kracht van wet krijgt, kan dit als een opportuniteit worden aangewend door de erkende diensten voor oppashulp om de bestaande capaciteit aan oppasuren te optimaliseren.

In situaties waar toezicht 's nachts niet volstaat maar de zorgbehoevende ook nood heeft aan verzorging, kan er een beroep gedaan worden op een verzorgend personeelslid van een dienst voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg. In 2017 bedroeg het totale urencontingent voor gezinszorg 17.307.714 uur. In 2018 wordt dat verhoogd tot 17.699.412 uur. Dat besliste de Vlaamse Regering vorige week vrijdag. Diensten kunnen tot 3,5 procent van hun urencontingent inzetten voor onregelmatige prestaties, bijvoorbeeld prestaties 's nachts. Omdat sommige diensten meer onregelmatige prestaties willen realiseren en andere diensten minder dan 3,5 procent realiseren, besliste de Vlaamse Regering recent om een sectorpool voor onregelmatige prestaties in te voeren. Dat geeft de erkende

diensten de kans om hun urencontingent gezinszorg flexibeler in te zetten. Intussen werk ik in overleg met de diensten verder aan een aangepast inhoudelijk en regelgevend kader om de continuïteit en flexibiliteit van de zorg nog te kunnen versterken.

In de conceptnota 'Zorg- en ondersteuning op maat van alle gezinnen. Nieuw werkingskader voor de diensten voor gezinszorg' die vorig jaar goedgekeurd werd door de regering, wordt vooropgesteld dat de diensten zorg en ondersteuning op maat moeten kunnen bieden.

Ook binnen de residentiële zorg- en welzijnsvoorzieningen zijn er vormen van respijtzorg. Zo biedt een dagverzorgingscentrum opvang en verzorging overdag en een centrum voor kortverblijf tijdelijke verzorging, overdag en/of 's nachts. Er zijn 2340 woongelegenheden van de centra voor kortverblijf, 67 dagverzorgingscentra conform artikel 51 – de CADO's – en 217 dagverzorgingscentra niet-conform artikel 51 erkend.

Bij de actualisering van het Woonzorgdecreet breiden we de doelgroepen en opdrachten van de centra voor kortverblijf uit met het oog op de ontlasting en/of ondersteuning van de mantelzorger.

Vanaf 2018 voorzien we ook in de praktische mogelijkheid tot het creëren, bovenop de erkende capaciteit, van een mantelzorgkamer in een woonzorgcentrum zodat de zelfredzame partner/mantelzorger van een bewoner eveneens in het woonzorgcentrum kan verblijven. Het besluit van de Vlaamse Regering van 10 november 2017 houdende de bepaling van de normen en de aanmeldingsprocedure voor het verblijf van zelfredzame personen in een woonzorgcentrum buiten de erkende capaciteit, geeft met ingang van 1 januari 2018 uitvoering aan artikel 53/1 van het Woonzorgdecreet van 13 maart 2009.

Met dit besluit wenst de Vlaamse Regering in te spelen op de maatschappelijke evoluties van vergrijzing en verzilvering van het gezinsleven en de veranderende zorgvraag van oudere koppels. Daarnaast heeft de wijziging in de regelgeving als doel om mantelzorg beter te benutten en te integreren in het woonzorgcentrum, alsook het recht op een gezinsleven te waarborgen voor de zorgbehoevende bewoner en de mantelzorger.

Er wordt met dit besluit aan een woonzorgcentrum de mogelijkheid gegeven om onder bepaalde voorwaarden en aan de hand van een verplichte aanmeldingsprocedure, bijkomende woongelegenheden aan te melden om zelfredzame personen mee op te nemen buiten de erkende capaciteit. Wanneer een zorgbehoevende bewoner opgenomen wordt in het woonzorgcentrum, blijft een zelfredzame partner, familielid of andere mantelzorger vaak achter in het oorspronkelijke thuismilieu.

Met deze regelgeving wil ik meer flexibiliteit aan de sectoren bieden om mantelzorg verder te integreren in de dagelijkse werking van het woonzorgcentrum en vanuit een geïntegreerde visie inzake mantelzorg het verblijf in een woonzorgcentrum voor alle betrokkenen met de hoogst mogelijke kwaliteit realiseren.

Daarnaast is ook het concept van het zogenaamd 'zwevend bed kortverblijf' veralgemeend, waardoor ook vanuit dat perspectief vanuit het woonzorgcentrum meer ondersteuning kan worden geboden.

Tot slot zijn er voor personen met een beperking zowel binnen de rechtstreeks toegankelijke hulp als bij de inzet van het persoonsvolgend budget, mogelijkheden om ter ontlasting van de mantelzorg een vorm van respijtzorg of kortverblijf te realiseren. In 2018 zullen extra middelen ingezet worden om hiervoor binnen het rechtstreeks toegankelijke aanbod alvast in bijkomende capaciteit te voorzien.

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. We hebben een myriade van acties en activiteiten te horen gekregen met betrekking tot mantelzorg. Dat doet me plezier. Blijkt dat u ook gevolg geeft aan een aantal specifieke aandachtspunten van de parlementaire resolutie. Ik denk aan de website die is gekoppeld. Als ik het goed heb begrepen, wordt die op 16 maart gelanceerd, eerdaags dus.

Ik ben ook blij dat u de nieuwe serie 'Gevoel voor tumor' aanhaalt. We hebben vorig jaar met een aantal collega's de gelegenheid gehad om die set te bezoeken. Dat was bijzonder relevant. Er heerst nog altijd een groot taboe rond personen met kanker en hun familie. Blijkt dat in tijden van nood veel mensen aarzeling of vertwijfeling voelen waardoor de patiënten en de mantelzorgers nog meer alleen komen te staan.

Ik ben blij met de antwoorden omtrent respijtzorg. U hebt daar talloze actiepunten opgesomd. Ik onthoud vooral de flexibele inzet van gezinszorg die ons moet toelaten om op termijn meer vraaggestuurd in te zetten, want dit is toch een pijnpunt dat we regelmatig horen. Het is nog altijd te veel aanbodgestuurd en vaak niet op maat van de zorgvraag van zowel de zorgbehoevende als zijn directe omgeving. Dat was ook een van de grote verzuchtingen die te lezen viel in het doctoraatsonderzoek van mevrouw De Koker.

U haalt ook de VVSG aan. We staan aan de vooravond van nieuwe gemeenteraadsverkiezingen. Ik heb in het najaar van 2016 eigenhandig een bevraging gedaan bij gemeentebesturen. Bleek dat de mantelzorgpremie en de specifieke interesse voor mantelzorg was teruggelopen in vergelijking met de studie van 2012 van de Christelijke Mutualiteit.

Ik heb onlangs diezelfde oefening herhaald. Nu stel ik vast dat die aandacht voor de mantelzorgpremie, dat maar één enkel specifiek facet is van aandacht voor mantelzorgers, nog verder is teruggelopen. Dat sluit natuurlijk niet uit dat er lokaal andere initiatieven worden genomen door de gemeentebesturen. U hebt zelf ook al het lokaal sociaal beleid en het geïntegreerd breed onthaal genoemd. De instrumenten die daar voorliggen zijn multiple, maar toch mijn oproep om in de laatste rechte lijn naar de gemeenteraadsverkiezingen de lokale besturen extra bij de les te houden en in te zetten op de mantelzorg en de mantelzorgers. Zij staan heel dicht bij hun eigen bevolking, hun eigen burgers.

De detectie blijft een probleem. Dat sluit een beetje aan bij de eerste vraag van collega Bertels. Ook daar zien we een mattheuseffect. Degenen die de weg vinden, bereiken we gemakkelijk met onze informatie, zeker met de nieuwe digitale platforms. Maar degenen die ervan verstoken blijven, blijven dat vaak ook met de nieuwe technologieën en ICT-ondersteuning. Het is een vraag en tegelijk een aansporing om toch die lokale besturen optimaal te betrekken bij het bereiken van onze mantelzorgers.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Voorzitter, ik denk dat we het allemaal eens zijn over het belang van de mantelzorgers en dat we initiatieven moeten nemen om te vermijden dat het aantal mantelzorgers nog verder daalt of dat zij gemiddeld nog ouder worden. Er moeten initiatieven worden genomen met het mantelzorgplan en de uitvoering ervan. Dat moeten we zeker doen, want de vergrijzing slaat toe in Vlaanderen, de jongste cijfers tonen dat aan. Ik bedoel dat in de positieve zin, want meer mensen worden oud en zorgbehoevend en we zullen dus ook meer mantelzorgers nodig hebben. Daar moeten we zeker aan werken.

De problematiek van de overbelasting zoals die is aangehaald, is een belangrijke drempel om mantelzorg op te nemen. Mensen hebben schrik dat ze overbelast zullen geraken en dat ze op het moment dat ze het nodig hebben, geen beroep kunnen doen op de respijtzorg. Ik heb in dat kader een 'caveat' voor u: ik hoop dat u niet alleen uw boontjes te week gaat leggen op de mogelijkheid van de 500 euro onbelast vrijwillig bijverdienen en dat zult zien als de oplossing voor het aantal mantelzorgers dat moet toenemen. We hebben het daarover al gehad in verband met de zorgsector, maar ook voor de mantelzorg mogen we daar niet al onze boontjes op te week leggen, integendeel.

Dan heb ik een specifieke vraag voor u, minister. U hebt zelf verwezen naar de dagverzorgingscentra en de CADO's artikel 51 en niet artikel 51. Ik denk dat Vlaanderen daar een tandje moet bijsteken zodat de CADO's sneller kunnen worden opgericht want de procedure om die te krijgen in gemeenten, is te omslachtig. Die CADO's moeten mee de respijtzorg geven aan de mantelzorgers die dat nodig hebben.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): We zijn het er allemaal over eens dat iedereen de mantelzorger hoog in het vaandel draagt.

Ik wil nog een zaak aanhalen in verband met het kortverblijf. Het is noodzakelijk dat we het aantal kortverblijven uitbreiden en, wat zeker belangrijk is, bekendmaken aan de mensen. Ik zie vaak dat mensen hun vakantie plannen, maar dat ze juist op het laatste moment een aanvraag doen voor een kortverblijf en er dan geen plaats is. Mensen moeten eigenlijk al een jaar op voorhand die aanvraag doen. Ze zijn onvoldoende geïnformeerd om dat op tijd te doen. Daar moet het geïntegreerd breed onthaal zeker zijn rol in spelen.

De voorzitter: De heer Depoortere heeft het woord.

Ortwin Depoortere (Vlaams Belang): Ik wil aansluiten bij de bezorgdheid van collega Persyn als hij zegt dat hij merkt dat de gemeentelijke inbreng een beetje daalt. Dat is uiteraard zorgwekkend. Een tweetal jaar geleden hebben wij u ook die vraag gesteld in de plenaire vergadering. Ik heb u toen gevraagd of er iets zou kunnen worden gedaan aan de wirwar aan premies.

Het verschilt nogal van gemeente tot gemeente, zelfs van provincie tot provincie. U hebt toen terecht geantwoord dat er zoiets bestaat als de lokale autonomie en dat het die gemeenten vrij staat om bedragen en instrumenten naar voren te schuiven in verband met de mantelzorg. Voortgaande op de bezorgdheid die ook collega Persyn hier te berde brengt, zou ik toch willen vragen om die instrumenten en premies ergens te verzamelen en gemakkelijker consulteerbaar te maken voor al die mantelzorgers en zeker voor de zorgbehoevenden zodat het een stimulans kan zijn voor gemeenten ten aanzien van elkaar om eenzelfde inspanning te leveren om de mantelzorg op een goede manier verder te blijven ondersteunen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, in het decreet Lokaal Sociaal Beleid is er uitdrukkelijk in voorzien dat een van de opdrachten in het kader van het lokaal sociaal beleid de strijd tegen onderbescherming is. Het actief op zoek gaan naar mensen die mogelijk risico's lopen om in armoede terecht te komen of niet de toegang te hebben tot de juiste zorg, is zeker een van de opdrachten op het lokale niveau. Wij hebben met de VVSG afspraken gemaakt. Zij gaan de lokale besturen aan de vooravond van de installatie van nieuwe gemeentebesturen ondersteunen in het uitrollen van dit nieuw lokaal sociaal beleid binnen het kader

van het nieuwe decreet. Daarbij hoort ook dat zij de goede praktijken van lokaal mantelzorgbeleid bekendmaken, promoten en aanbevelen. Daarin zit natuurlijk ook het beleid met betrekking tot mogelijke premies die op het terrein beschikbaar zijn.

Mijnheer Persyn, ik ben het ermee eens dat wij met de gezinszorg nog stappen verder moeten zetten in het meer vraaggestuurd maken van de dienstverlening. Dat heeft natuurlijk ook een prijskaartje. Het is wel iets dat we op de agenda hebben gezet, ook van de onderhandelingen met de gezinszorg.

Mijnheer Bertels, u geeft de indruk dat het een heel moeilijke procedure is om een dagopvang te laten erkennen. Volgens mij bestaat er een programmatie. Als u binnen die programmatie past, zie ik niet zoveel problemen. Natuurlijk, als er in de programmatie geen ruimte is, dan is dat een debat over de vraag of de programmatie nog adequaat is. Maar voor de rest heb ik nooit reacties gehad dat het een administratieve onmogelijkheid zou zijn om dat te doen.

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Ik heb geen bijkomende vragen meer. Er is een grote consensus over het belang en er zijn nog specifieke aandachtspunten. Ik kijk alvast uit naar de lancering van de website. Ik hoop dat die zoveel mogelijk het aanbod bundelt, want het was een pijnpunt in het verleden dat het een ware zoektocht was zowel voor de zorgvrager als voor de zorgverlener om in de wirwar van het aanbod zijn gading te vinden. Ik kijk ernaar uit en zal het zeker zelf uittesten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de erkenning van de samenwerkingsverbanden in de jeugdhulp – 1317 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de erkenning van de samenwerkingsverbanden in de jeugdhulp – 1347 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): We hebben vorig jaar heel terecht een boodschap gehoord van het agentschap Jongerenwelzijn dat de wachttijden binnen de jeugdhulp aangepakt moeten worden. Dat is het gevolg van een politieke keuze. Er is in een budget voorzien. Wij hebben vanuit de oppositie gezegd dat het budget onvoldoende is, maar het is goed dat er budget is om stappen te zetten. Het ging in totaal om 25 miljoen euro om op verschillende vlakken in te zetten: op capaciteit en samenwerking in de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp en om te investeren in een versterkte jeugdhulp die dichtbij gezinnen, kinderen en jongeren zelf georganiseerd wordt.

De middelen die voor deze doelstelling vrijgemaakt werden, werden gekoppeld aan een samenwerkingsverband. Vanuit de idee 'één gezin, één plan', moet men aan de slag gaan met kinderen. De idee dat je per gezin een plan hebt, is goed, maar het feit dat je een samenwerkingsverband per regio moest oprichten om op die manier binnen je regio middelen te krijgen, daar kun je vragen bij stellen. Het gaat om een miljoen euro per regio. Zo ga je niet evenredig de noden die er zijn

herverdelen in functie van de beschikbare middelen, maar je gaat gewoon kijken met welke verbanden men samenwerkt en je organiseert opnieuw een regio en opnieuw een structuur, een regio die niet automatisch samenvalt met andere regiovormen. Ik denk daarbij aan de eerstelijnszones. Er is net een oproep gedaan voor de ziekenhuizen en er zijn tal van andere regio's die niet per se samenvallen. Er is opnieuw een extra regioniveau ingevoerd met opnieuw overleg en gesprek.

Op zich is het goed dat er overleg is, maar de vraag is of dit de beste en efficiëntste methode was, maar dat is misschien een zijspoor. Het is een keuze die gemaakt is. We hebben daarover een debat gehad in de commissie. Er is een oproep gebeurd om het op die manier te doen. Verschillende regio's zijn samengekomen, er zijn voorstellen ingediend en u hebt daar ook een antwoord op gegeven.

Ik heb dat antwoord gezocht. Normaal zijn alle besluiten van de regering vrij toegankelijk op de website, maar ik heb dat niet teruggevonden. Kan het besluit van de regering met de wel toegekende regio's ons overgemaakt worden zodat we kunnen zien welke het zijn? We kunnen immers enkel ingaan op degene die niet zijn toegekend en waarvan wij signalen uit de sector krijgen.

Heel specifiek heeft de regio Noord-West-Vlaanderen geen toekenning gekregen. De regio wordt niet erkend als samenwerkingsverband, omdat er slechts drie samenwerkingsverbanden per provincie toegekend kunnen worden. In West-Vlaanderen zijn er vier en dus moest een van de vier afvallen. In een brief wordt aangeklaagd dat dit voor een ongelijkheid zorgt tussen de verschillende regio's en dat het een heel groot verschil maakt of je toevallig in de ene of in de andere regio valt om dan al dan niet extra capaciteit te krijgen. Men zegt ook dat hun geen perspectief wordt geboden en dat ze zelfs niet op termijn eventueel een perspectief kunnen krijgen om alsnog in dit systeem te kunnen stappen.

Naast mijn vraag over inzage in het besluit van de Vlaamse Regering, heb ik volgende vragen. Waarom werd beslist om met netwerken te werken in plaats van te gaan kijken wat de wachttijden zijn, wat de noden zijn wat het aanbod is en hoe we het aanbod rechtstreeks kunnen versterken? Vindt u achteraf het samenwerken met de netwerken en de regio's nog steeds de juiste piste? Op basis van welke criteria werd besloten welke samenwerkingsverbanden wel en niet middelen toegekend kregen? Op welke manier wordt er perspectief geboden aan de regio's die in het kader van deze projectoproep geen uitbreidingsmiddelen hebben gekregen?

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp.a): Minister, mijn vraag gaat over de oproep voor meer capaciteit en samenwerking in de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. De uitbreidingsmiddelen, 1 miljoen euro per netwerk, worden gekoppeld aan een samenwerkingsverband. Het gaat uit van 'één gezin, één plan'. Tot daar geen enkel probleem.

Het samenwerkingsverband Collectief Jeugdhulp Noord-West-Vlaanderen bezorgde tijdig het kandidaatstellingsformulier, maar werd niet geselecteerd. Nochtans hebben 53 partners formeel hun engagement betuigd. Ze vonden elkaar in de overtuiging, die u ook hebt, dat het samenwerken structureel anders en gericht moet zijn en dat de middelen flexibel ingezet moeten worden om fundamentele veranderingen op het terrein waar te maken.

Voor zover ik het begrijp, is de weigering onder andere gestoeld op het feit dat een viertal organisaties, ik denk aan enkele CLB's, niet bereid werden gevonden om formeel in het systeem te stappen wegens een al hoge taaklast. Die 53 andere partners begrijpen totaal niet waarom samenwerking, die zich helemaal situeert in

de geest van alles wat u zegt, moet ophouden simpelweg omdat een aantal organisaties, een absolute minderheid, hier niet in meegestapt is. De vraag is of u het werkelijk beter vindt dat er geen samenwerking is dan dat er een samenwerking is van 53 partners van de 57 in dat gebied. Verder begrijp ik dat een aantal heel formalistische opmerkingen werden gegeven door de administratie zoals dat een vorm van operationalisering die men daar in fase 2 wilde opstarten, eerder in fase 1 zou moeten gebeuren. Dat lijkt me iets waar men gewoon een opmerking over had kunnen maken en waaraan men een kleine aanpassing had kunnen doen, waarna er in die regio alsnog een samenwerking had kunnen zijn.

Mijn vraag is ingegeven door het feit dat uw 'neen' erg verstrekkende gevolgen heeft, dat helemaal in de geest van wat u altijd hebt beoogd ook deze samenwerking tot stand kon komen en dat op basis van, vind ik zelf, criteria die niet in verhouding staan tot het negatieve effect van een weigering, uw administratie toch zou aangeven dat die samenwerking er niet komt of toch minstens dat er geen middelen zijn die samenwerking toelaten. Ik vroeg mij af welk perspectief u hebt voor deze regio en voor andere regio's in een gelijkaardige situatie en of er nog meer regio's zijn waar een samenwerking op die manier wordt geblokkeerd en hoe zij dan verder moeten.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, vooreerst moeten we heel duidelijk stellen dat er zeer bewust voor is gekozen om in realistische regionaal afgebakende gebieden te investeren. Daarbij is een schaalgrootte van 200.000 tot 250.000 inwoners in de oproep geformuleerd. Die schaalgrootte werd gekozen omdat het een realistische schaal is voor de jeugdhulp. Niet alle kinderen en jongeren hebben immers nood aan een vorm van jeugdhulp.

De gebiedsafbakening is dus een bewuste keuze: hoe groter het gebied waarbinnen de middelen worden ingezet voor uitbreiding van het aanbod, hoe groter het risico op verdunning van deze uitbreiding, waardoor de extra inzet nauwelijks verschil dreigt te maken.

We willen dus substantieel investeren op een schaal waar de extra investering tastbaar wordt. De regionale samenwerkingsverbanden zijn momenteel dus niet Vlaanderendekkend. Dat is ook een logische conclusie uit de oproep. Dat is van meet af aan trouwens altijd heel duidelijk geweest. Het werd ook telkens zo gecommuniceerd bij de oproep en de voorbereidende werkzaamheden. In deze eerste beweging coveren we dus vijftien gebieden van ongeveer 200.000 inwoners in Vlaanderen, dus ongeveer de helft van Vlaanderen.

Zoals gezegd, hebben we hier steeds sterk op gewezen in de oproep en in de begeleidende communicatie naar het werkveld. In die periode heb ik daarover ook geen enkele bemerking gehoord, in alle eerlijkheid.

In de oproep werd ook gesteld dat we mikken op vijftien samenwerkingsverbanden, gespreid over de vijf provincies en Brussel, en wel volgens een op het inwonersaantal gebaseerde verdeling: Antwerpen vier netwerken, Limburg twee, Oost-Vlaanderen drie, Vlaams-Brabant en Brussel drie en West-Vlaanderen eveneens drie netwerken.

Voor de provincie West-Vlaanderen kregen we vier aanvragen voor drie netwerken. De administratie moest bijgevolg de aanvragen afwegen in functie van de criteria vermeld in de oproep.

Volgende criteria dienden als basis voor de beoordeling. Eén, het vooropgestelde maximale aantal samenwerkingsverbanden per provincie, waarbij er dus voor West-Vlaanderen één kandidatuur meer was dan het aantal geplande netwerken. Twee,

het voorstel van regioafbakening, dus het richtinggevende aantal inwoners van 200.000 inwoners en de mate van motivering in geval van sterke afwijking van het in de oproeptekst indicatief opgenomen aantal inwoners. Drie, de volledigheid en kwaliteit van de aanvraag. Daarin is dan uitdrukkelijk aangegeven: de betrokkenheid van minstens de actoren uit de brede instap en alle actoren met een rechtstreeks toegankelijk hulpaanbod; de aanwezigheid van een ondertekende engagementsverklaring door elke partner van het samenwerkingsverband; de wijze waarop de coördinatiefunctie wordt ingevuld; de mate van inhoudelijke koppeling aan en betrokkenheid van bestaande samenwerkingsverbanden, netwerken en lokale besturen; de mate waarin beknopt, maar concreet is omschreven op welke wijze men via een afsprakenkader de engagementen wil realiseren; de mate waarin beknopt, maar concreet is omschreven op welke wijze men de extra middelen wil inzetten.

Mevrouw Van den Brandt vraagt naar de formele besluitvorming. In de fase die zal volgen, zullen die geselecteerde samenwerkingsverbanden moeten aangeven hoe ze die capaciteit recurrent willen inzetten in de regio. En dat zal dan uiteraard gevolgen hebben in de formele besluitvorming. De versterking moet worden geënt op de modules en specifiek op de werkvorm waarbij men die capaciteit toebedeelt en de regelgeving die daarop van toepassing is.

Ik herhaal. Ten eerste was er het maximale aantal samenwerkingsverbanden per provincie. Ten tweede, de vraag was om toch op een regio van ongeveer 200.000 inwoners te werken. Ten derde, er werd geïnsisteerd op een aantal betrokkenheden en de volledigheid en kwaliteit van de aanvraag. Ten vierde, vervolgens werd ook het advies van het Intersectoraal Regionaal Overleg Jeugdhulp (IROJ) gevraagd, inclusief de opgestelde rangorde. Er is aan de regio's gevraagd om ons daarover te adviseren.

De indieningsprocedure bestaat uit twee fasen. In de eerste fase werden de samenwerkingsverbanden geselecteerd die in aanmerking komen voor de verdere uitwerking, op basis van de hierboven vermelde criteria. Die verdere uitwerking, fase twee, omvat het ontwikkelen van een concreet afsprakenkader dat de engagementen garandeert zoals geformuleerd in de oproep, het formuleren van een gedetailleerd voorstel tot uitbreiding van het aanbod en het omschrijven van de wijze waarop de coördinatiefunctie wordt ingevuld met betrekking tot de opvolging, de monitoring, de evaluatie en de bijsturing van de resultaten van de samenwerking. Na goedkeuring van de voorstellen met betrekking tot de tweede fase zullen de uitbreidingsmiddelen worden toegekend.

Door de keuze om te investeren in regionaal afgebakende gebieden, is de op stapel staande realisatie van samenwerkingsverbanden erg specifiek. Die samenwerkingsverbanden worden nauwgezet opgevolgd om na te gaan of de beoogde resultaten door deze nieuwe werkwijze worden behaald.

Herhaling is niet uitgesloten als de effecten van de beoogde aanpak worden bevestigd. Dat is uiteraard belangrijk. Als uit die werkwijze zou blijken dat we echt wel succes kunnen behalen, ga ik ervan uit dat dat betekent dat we de volgende jaren bekijken hoe we de rest van Vlaanderen op diezelfde manier of met diezelfde aanpak kunnen afdekken.

Daarnaast blijven het reguliere sectorale aanbod en de eventuele bijhorende uitbreidingsmogelijkheden bestaan. Ook dat is belangrijk. Het is niet omdat we deze serieuze investering doen, dat de andere uitbreidingsplannen in een aantal sectoren niet meer bestaan. Ook de uitbreidingsmogelijkheden die worden geboden door de andere werven van het uitbreidingsbeleid jeugdhulp blijven relevant, ook voor die regio's die nu geen beroep kunnen doen op deze middelen. Ik geef een voorbeeld. Er is een oproep uit rond zorggarantie voor de heel jonge kinderen. Uiteraard kan iedereen daar opnieuw aan meedoen.

Mevrouw Van den Bossche, het is niet zo dat u, omdat u nu niet in aanmerking komt of geselecteerd bent, de in de regio bestaande samenwerkingen niet moet stopzetten. Integendeel, het is uiteraard de bedoeling dat het signaal duidelijk is. Samenwerking is absoluut de basis van de integrale jeugdhulp.

De uitkomst van deze ronde voor Vlaanderen is dat zestien kernpartners een kandidatuur hebben ingediend voor achttien regio's. Twaalf regio's werden in de eerste fase geselecteerd. Voor West- en Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant/Brussel werden telkens drie van de vier kandidaten geselecteerd. Hiermee werd voldaan aan het vooropgestelde aantal van drie kandidaten voor deze provincies. Voor de provincie Antwerpen waren er vier kandidaten voor vier op te richten samenwerkingsverbanden. Drie hiervan werden geselecteerd voor verdere uitwerking, één kandidatuur werd niet geselecteerd. Voor Limburg werd één kandidatuur ingediend voor twee regio's. Die kandidatuur werd in de eerste fase niet geselecteerd voor verdere uitwerking. Er is ondertussen een nieuwe oproep open voor de kandidaten om de plaatsen in Antwerpen en Limburg in te vullen.

In de regio Vlaams-Brabant en Brussel kwamen de initiatiefnemers er zelf uit om een keuze te maken. Er werd immers voor vier regio's ingediend, terwijl er in deze beweging drie gepland waren. Het CAW Brussel (centrum algemeen welzijnswerk) voor Brussel, het cgg Vlaams-Brabant Oost (centrum voor geestelijke gezondheidszorg) voor Hageland en vzw RADAR, een voorziening met een erkenning binnen Jongerenwelzijn, diende voor twee regio's in: Asse-Meise-Vilvoorde en Pajottenland-Zennevallei. Deze kernpartner gaf in zijn kandidatuur aan te beseffen dat er voor Vlaams-Brabant/Brussel slechts drie regio's zouden worden goedgekeurd en dat hij daarom zelf de voorkeur gaf aan de regio Asse-Meise-Vilvoorde. Het IROJ is hierin gevolgd.

De situatie van Antwerpen en Limburg is dus anders dan die van Noord-West-Vlaanderen. Voor Antwerpen en Limburg werd de vastgelegde marge niet volledig ingevuld en werd er dus geopteerd voor een nieuwe oproep, een herkansing dus voor één netwerk in Antwerpen en twee netwerken in Limburg.

Ik ga nu, zoals gevraagd, kort in op de redenen waarom sommige kandidaturen niet werden geselecteerd. Het samenwerkingsverband regio-stad Antwerpen werd niet geselecteerd om volgende redenen: de aanvraag beperkt zich in grote mate tot de beschrijving van een overlegstructuur met ondertekende engagementen van de partners in het samenwerkingsverband; de wijze waarop de coördinatiefunctie wordt ingevuld, is slechts rudimentair uitgewerkt: hoe en in welke samenstelling de overlegstructuur zal functioneren, is niet weergegeven; er is geen afsprakenkader zichtbaar in de aanvraag, noch een aanzet daartoe; er is niet weergegeven op welke wijze het samenwerkingsverband de uitbreidingsmiddelen wil inzetten, noch een aanzet daartoe.

Het Limburgse samenwerkingsverband RTJ+ werd niet geselecteerd om volgende redenen: de preventieve benadering door versterkte samenwerking tussen de brede instap en het probleemgebonden aanbod komt niet tot uiting; in de ingediende tekst valt het sterk op dat de discussie omtrent de middeleninzet gedomineerd is vanuit één probleemstelling: er is geen vergelijk gevonden tussen de verschillende visies en finaliteiten; er is geen afsprakenkader zichtbaar in de aanvraag, noch een aanzet daartoe; de aanvraag legt geen link met de bestaande initiatieven in de regio; in het advies van IROJ Limburg formuleren diverse partners voorbehoud met betrekking tot de aanvraag; er worden middelen gevraagd bovenop de vastgelegde kredieten, en uitbreiding voor werkingen die middels deze oproep geen uitbreiding kunnen krijgen – ik denk aan crisisbegeleiding en -interventie.

Voor Antwerpen-stad en Limburg loopt dus een nieuwe oproep. Die is vorige week gelanceerd en we hopen ergens in mei de herwerkte kandidaturen terug te

ontvangen. De bovenstaande motivatie werd met de initiatiefnemers besproken en wordt dus bijgewerkt.

In die regio's, waaronder Noord-West-Vlaanderen, waar er in feite te veel kandidaturen waren voor het aantal beschikbare middelen per netwerk, moest een keuze worden gemaakt. Laat het hierbij vooral duidelijk zijn dat de meeste kandidaturen geselecteerd werden wegens een positieve motivatie.

Uiteindelijk werden er twee kandidaturen niet geselecteerd. We overlopen de motivatie hier even kort. Het Nieuw Regionaal Samenwerkingsverband Jeugdhulp voor de regio Zuid-Oost-Vlaanderen werd niet geselecteerd om volgende redenen: de aanvraag bevat niet de ondertekende engagementsverklaringen van alle deelnemende partners en voldoet daarmee niet aan een formeel aspect van de aanvraagprocedure; een goede praktijk die relevant is om de doelstellingen van de rondzendbrief te realiseren wordt niet vermeld; wat betreft de regioafbakening wordt opgemerkt dat het werkgebied geen logisch geconcentreerd geheel vormt, waardoor de afstemming met de eerstelijnszones problematisch wordt – het werkgebied overspant vier eerstelijnszones; de weergave van de beoogde uitbreiding bevat enkel algemene principes en intenties en geen keuzes met betrekking tot de inzet van de middelen; de weergave van de wijze waarop het samenwerkingsverband de engagementen en afspraken wil realiseren beperkt zich tot uitgangspunten, doelen en intenties: een afsprakenkader, of aanzet daartoe, ontbreekt; het IROJ adviseert de aanvraag gemotiveerd als minst kwaliteitsvolle van de initiatieven die in de regio genomen werden.

Het samenwerkingsverband Collectief Jeugdhulp Noord-West-Vlaanderen werd niet geselecteerd om volgende redenen: bij de deelnemende partners ontbreken vier van de zeven centra voor leerlingenbegeleiding waardoor de aanvraag niet voldoet aan een formeel aspect van de procedure; de regioafbakening overschrijdt ruim het indicatief opgegeven aantal inwoners, de regioafbakening behelst volgens onze administratie 436.973 inwoners in regio Noord-West-Vlaanderen om precies te zijn, dus ruim het dubbele dan in de criteria naar voren werd geschoven; een te groot deel van de opdracht van het te installeren intersectorale team wordt beleidsmatig in plaats van operationeel ingevuld. Diegenen die het beoordeeld hebben, waren van mening dat het vooral in effectieve capaciteit op het terrein moest gebeuren. Hierdoor blijven de operationele aspecten van het samenwerkingsverband om de beoogde doelstellingen te realiseren achterwege. We merken op dat de beleidsmatige invulling sterk in de buurt komt van de informatie- en aanspreekfunctie van de regionale afdelingen Continuïteit en Toegang van het Agentschap Jongerenwelzijn. Een volgende reden is dat een afsprakenkader, of een aanzet daartoe, ontbreekt. Verder is het onduidelijk hoe het samenwerkingsverband de uitbreidingsmiddelen wil inzetten: een onderbouwde keuze voor focusregio's met grote noden binnen het ruime gebied werd door de partners niet in aanmerking genomen, toch wordt melding gemaakt van de wens om de uitbreidingsmiddelen in te zetten waar de nood het hoogst is, in de afgebakende, ruime regio. Deze tegenspraak is verwarrend en weerspiegelt geen heldere keuze.

Wat betreft de vragen specifiek over Noord-West-Vlaanderen, stoten we dus in eerste instantie op een regioafbakening die ruim het dubbele is dan wat in de criteria was vooropgesteld. Daarnaast geven niet alle actoren uit de brede instap aan zich te willen engageren tot participatie.

We stellen dus inderdaad vast dat de participatie van de CLB's niet is gegarandeerd. Het klopt dat er momenteel hervormingen lopen met het decreet Leerlingenbegeleiding, zoals recent door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Maar die hervormingen, bijvoorbeeld de invulling van de draaischijffunctie, zijn net zeer compatibel met het maken van afspraken in de regio's rond de samenwerking 'brede instap'.

We willen die actoren net dichter bij elkaar brengen en via gerichte regionale samenwerking de hulp sneller dicht bij de jongeren en hun gezinnen brengen. De niet-deelname van een aantal CLB's is niet echt compatibel met het criterium dat de netwerken net de participatie van alle actoren 'brede instap' impliceert. De deelname van de partners met een functie 'brede instap' is cruciaal, aangezien de oproep voor een groot stuk gestoeld is op de signalen die vanuit de brede instap komen. Ik heb hier in de commissie nog op vragen geantwoord van de CLB's die absoluut vragende partij zijn om te kunnen rekenen op een snellere betrokkenheid en interventie van onder meer de rechtstreeks toegankelijke hulp als dat nodig is.

Er is natuurlijk overleg gepleegd met de initiatiefnemers uit de regio Noord-West-Vlaanderen. Uit de motivatie blijkt dat, in tegenstelling tot andere regio's, daar duidelijk een en ander het best nog wordt doorgesproken.

U stelt vragen rond het perspectief van deze regio's. Uiteraard is het zo dat dat niet zo evident is op de heel korte termijn. Zoals gezegd, is het onze hoop dat uit de evaluatie kan blijken dat de benadering met een intense investering in een regio met duidelijke engagementen van de betrokkenen die een beroep kunnen doen op die recurrente middelen, wel degelijk een verschil kan maken. Uiteraard is het dan ook logisch dat, mocht dat blijken, dat een concept is dat we in zijn meerdere regels in Vlaanderen moeten kunnen uitrollen. Uiteraard is het niet zo dat, omdat u niet over die extra middelen beschikt, u de samenwerking in de regio moet stopzetten of daaruit dergelijke initiatieven moet afleiden.

We gaan er nu al op korte termijn voor zorgen dat we de geselecteerde samenwerkingsverbanden kunnen ondersteunen in de uitrol, want er zijn natuurlijk heel wat vragen en ook de administratie moet daar uiteraard nu zeer actief mee aan de slag gaan. We gaan uiteraard ook het gesprek met het samenwerkingsverband voortzetten. We zullen, zoals gezegd, via een evaluatie van de werking binnen de geselecteerde samenwerkingsverbanden bekijken hoe we het toekomstige uitbreidings- of reconversiebeleid daarop verder kunnen laten bouwen.

We investeren, zoals u weet, in de jeugdhulp 25 miljoen euro over vier werven. Dat een bepaalde regio niet in aanmerking kwam voor de eerste werf, sluit natuurlijk niet uit dat er bijvoorbeeld voor de tweede werf, zorggarantie voor jonge kinderen, misschien wel mogelijkheden zijn, evenals in het kader van de derde werf, met name de innovatieve wooneenheden voor jongvolwassenen. We volgen dus zeker de gesprekken die onze administratie heeft met de regio's, en zijn ons ervan bewust dat, als er steeds meer intersectoraal en in netwerken wordt gefinancierd, het belangrijk is de vinger aan de pols te houden, maar ook de regionale partners hiertoe op te roepen: het belang van netwerking gekoppeld aan financiering moet echt wel worden ingezien. We merken dat dit niet alleen in de jeugdhulp steeds meer een manier wordt om regionale partners te responsabiliseren, maar bijvoorbeeld ook in de geestelijke gezondheid, het lokaal sociaal beleid en noem maar op.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Bedankt voor uw uitvoerig antwoord. Als ik het goed heb begrepen, is er geen formele lijst, zodat we dat kunnen bekijken, maar u hebt wel een overzicht gegeven van al wie is geweigerd, en ik vermoed dat we snel ook informatie zullen krijgen over alle toegestane projecten als die eenmaal in uitvoering gaan.

Het blijft ergens wrang dat, als een kind nu in pakweg Torhout nood heeft aan jeugdhulp, er natuurlijk jeugdhulp aanwezig is, maar die verhoging van die beschikbaarheid er niet komt omdat een aantal formele zaken niet in orde zijn. Als ik een ouder zou zijn in West-Vlaanderen, dan zou het me, denk ik, frustreren dat op

die manier het belang van juist de documentjes invullen zo'n impact kan hebben. Dat is natuurlijk de keuze van de werkwijze: men gaat maar vijftien regio's middelen geven, men gaat die middelen daarover verspreiden en de andere regio's hebben eigenlijk pech. Dat is een andere werkwijze dan Vlaanderenbreed bekijken wat de noden zijn, dan zien welke vraag het sterkst is en waar het meest nood aan is aan extra uitbreiding, en daarop inzetten. U hebt eigenlijk die keuze om de middelen te verdelen. U hebt eigenlijk te weinig middelen en de keuze van hoe die worden verdeeld, legt u bij de sector. Die moet dan met een voorstel naar u komen, en u kunt dan zeggen dat dat met adviezen was en dat dat allemaal is goedgekeurd en dat dat vanuit de sector is. De kern van de zaak is echter natuurlijk dat er te weinig middelen waren om hiermee daadwerkelijk Vlaanderenbreed aan de slag te gaan. U zegt nu dat dat in de toekomst nog wel zal kunnen als dat hier goed blijkt te werken, maar u zet daar geen datum op, u zet er ook geen bedrag op. Dat is dan de vraag van dat perspectief. Wanneer is dat dan? Hoe komt dat ervan? Dat blijft uit.

Ik hoop dus dat er in de begroting van 2019, of misschien zelfs nog beter, met de begrotingsaanpassing van 2018 extra middelen zijn om die rechtstreeks toegankelijke hulp in heel Vlaanderen te versterken, omdat we weten dat dat enorm cruciaal is en we tegelijkertijd op die manier ook de druk van meer gespecialiseerde zorg zullen weghouden. Net door op tijd in te zetten, door preventief in te zetten, door vroeg in te zetten, vermijdt je dat situaties escaleren en dat je duurdere jeugdhulp nodig hebt. Ik verwijs naar de 15 miljoen euro die u nu hier inzet. Als u dat verhoogt, dan zult u dat niet moeten uitgeven op andere plaatsen. In die zin geloof ik er dus echt in dat dit moet worden versterkt.

U gebruikt dit ook om samenwerking op poten te zetten. Op zich is het goed dat u samenwerking stimuleert enzovoort, maar tegelijkertijd worden er hier regio's afgekeurd omdat hun afbakening niet samenvalt met de eerstelijnszones, of overlappen enzovoort, terwijl ook die eerstelijnszones nog niet helder zijn afgebakend enzovoort. Medewerkers op het terrein moeten dus maar weten welke regio's samen horen, waarvoor die in zestien overlegorganen zitten, die er nu nog eentje bij krijgen. Ik denk dat daar enorme efficiëntiewinsten mogelijk zijn: in plaats van een extra coördinatiefunctie toe te voegen, zouden we veel beter die kaarten en die oefeningen op elkaar vastpinnen, zodat dat argument wegvalt bij het weigeren van regio's. Maar goed, ik kijk uit naar de begrotingsaanpassing van 2018, en ik hoop dat daar extra middelen zijn om ervoor te zorgen dat we in heel Vlaanderen projecten kunnen opzetten van 'één gezin, één plan', en niet enkel in een selectieve keuze.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp.a): Minister, wat ik me concreet afvraag voor het project in Noord-West-Vlaanderen, is het volgende. U zegt dat de vraag eigenlijk vanuit CLB's komt. Daar merken we net dat een paar CLB's niet meedoen. Waarom wordt het gesprek niet aangegaan? Waarom wordt niet eens bekeken wat de struikelblokken zijn? Misschien is dat namelijk iets oplosbaars. Ik zeg dat omdat ik eigenlijk vind, en dat is vaak zo, dat de grip van de administratie en van procedures en van formalistische vereisten vaak enorm is. Het is mijn ervaring dat, wanneer je geld aan samenwerkingsverbanden binnen de jeugdhulp stuurt, mensen op het terrein dat geld oordeelkundig inzetten. Ik begrijp niet waarom u tot in elk detail wilt kunnen regelen hoe dat gebeurt, wie dat allemaal doet, op welk moment. Ik zou ervoor durven te pleiten om iets meer vrijheid te geven aan de regio's en de samenwerkingsverbanden om die middelen te kunnen besteden, met – daar wil ik wel duidelijk in zijn – het doel dat u vooropstelt. Ik denk dat het doel erg duidelijk moet zijn en dat dat geld moet worden besteed binnen dat doel, maar wat de manier waarop betreft, wordt er binnen de administratie Welzijn toch wel veel 'gemicromanaged', vind ik. Ik denk dat dat erg jammer is, omdat er zo een aantal waardevolle projecten niet zullen kunnen plaatsvinden.

Goed dat u hier en daar met een soort herkansing werkt, jammer evenwel dat u dat linkt aan regionaal verdeelde budgetten. Per provincie hebt u in zoveel geld voorzien. In die provincies waar het niet goed genoeg is, mogen ze nog eens proberen. In provincies waar er eigenlijk veel fatsoenlijke indieners zijn, zal je er maar tussenuit vallen als je aanvraag niet helemaal formeel aan de procedure voldoet. Dat vind ik jammer. Dat zorgt niet voor een gelijk speelveld. Als u dan toch een ranking moet maken en niet iedereen onmiddellijk geld kunt geven, dan vind ik dat u dan gewoon maar de beste moet nemen en iedereen laten herkansen.

De vraag blijft dus naar een perspectief. Ik hoop dat u zeker ook vindt dat, waar ook een jongere zich bevindt, wanneer die jongere in de jeugdhulp terechtkomt, dat hele concept van 'één gezin, één plan', waar mijn fractie ook heel sterk achter staat, op elk kind van toepassing kan worden gemaakt, en dat u dus alsnog in een tweede beweging ervoor zorgt dat die regio's die nu uit de boot vallen, alsnog ook een door u goedgekeurd project kunnen indienen.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Voorzitter, er is door mijn twee voorgaande collega's al veel verteld, dus dat ga ik inderdaad niet herhalen. Ik wil echter wel wijzen op iets interessants dat uit deze casus is voortgekomen. Dat gaat eigenlijk over de werking van het IROJ. Als je de verslagen van IROJ West-Vlaanderen erbij neemt, dan maken ze daarin toch een aantal bedenkingen over de manier waarop ze vandaag werken. Ik lees een aantal korte citaten voor: "Door het ontbreken van gegevens over vraag en aanbod is het niet mogelijk om de regio's aan te duiden waar de noden het grootst zijn. Dit is in deze nochtans essentiële informatie." Minister, gaat dat soort data dan ook daadwerkelijk beschikbaar worden gesteld, zodat we ervoor kunnen zorgen dat de grootste noden als basis een belangrijke parameter is die wordt meegenomen bij het bestendigen van een aantal projecten of bij het toekennen van een aantal gelden?

Dan, en dat vind ik ook wel heel belangrijk, zegt IROJ West-Vlaanderen in een ander verslag: "Je kan als overheid pilootprojecten lanceren of een algemene maatregel nemen. Deze oproep was noch het een noch het ander. Bovendien is er geen enkel perspectief op uitbreiding voor de achtergebleven regio's. Het mobiliseren van zo veel organisaties en andere actoren voor een open oproep is niet voor herhaling vatbaar. De organisaties binnen de jeugdhulp zijn het gewend dat projecten worden geweigerd, maar de schaal waarop het nu is gebeurd, met gemeenten en andere actoren is een groot verschil."

Dat lijkt me een tweede heel belangrijke kanttekening die uit die verslagen komt. Minister, wat is uw reactie daarop?

Een derde en laatste bedenking komt ook uit een verslag van IROJ West-Vlaanderen: "Er wordt van het IROJ een advies verwacht. Bij deze oproep werd gevraagd om een rangorde aan te brengen in de aanvragen. Het IROJ heeft daar geen standpunt over ingenomen. Als we ons op basis hiervan keer op keer afzijdig houden, zal de overheid na verloop van tijd geen advies meer vragen. Ook hier moeten we bewust van zijn." Dan zegt men het volgende: "Een aantal leden merken op dat de advisering van dergelijke aanvragen niet evident is, onder andere omwille van de betrokkenheid bij (...) projecten."

Minister, dat is dus mijn laatste vraag aan u. Het IROJ geeft hier zelf bij monde van een aantal van zijn leden aan dat dit wel een heel vreemde structuur is: men geeft advies over projecten waarbij leden van het IROJ zelf betrokken partij zijn. Ze voelen zich daar duidelijk ongemakkelijk bij. Zal ook de manier waarop ook het IROJ hierbij wordt betrokken worden herbekeken? Worden er stappen gezet om te evalueren of dit voor herhaling vatbaar is? Een aantal leden lijken te suggereren dat dat niet zo lijkt te zijn.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: De manier van aanpakken, het feit dat we zouden focussen op regio's om een reële impact te hebben, dat zijn allemaal zaken die in geuren en kleuren in heel die periode van dat traject zijn besproken, voorgesteld, geadviseerd, noem maar op. Ik heb in die periode alleen maar gehoord dat men enthousiast was dat eindelijk structureel en substantieel werd geïnvesteerd in rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. Ik heb CLB's horen smeken en bidden om binnen het kader van de integrale jeugdhulp meer impact te hebben als brede instap op de manier waarop rechtstreeks toegankelijke hulp kon worden ingeschakeld. Nog niet zo lang geleden heb ik op een vraag geantwoord, ik denk van iemand uit de N-VA-groep of van Open Vld, over de frustraties bij de CLB's omdat ze niet genoeg kunnen rekenen op rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. Nu geven degenen die niet zijn geselecteerd, natuurlijk een aantal argumenten op, en ze ventileren ook hun ongenoegen en frustratie. Ik begrijp dat natuurlijk, maar ik vind het eerlijk gezegd een beetje flauw om dat alleen op het moment dat het is beslist te doen. Ik heb natuurlijk ook mensen bij mij gehad, en mensen in de administratie, die hebben gesmeekt dat we nu bij het afgesproken traject zouden blijven, met eindelijk een substantiële investering, niet verwaterd, in de rechtstreeks toegankelijke hulp. Ze zeiden me dat ze met die middelen eindelijk ook aan de slag konden gaan. Het feit dat sommige IROJ's wél die adviezen hebben uitgebracht, hoe moeilijk ook, dat ze wél hebben geprioriteerd, hoe moeilijk ook, het feit dat in al die andere regio's de CLB's wél betrokken zijn, dat moet ook doen nadenken op de plaatsen waar dat blijkbaar niet zo evident is gelopen.

Dat zijn absoluut geen zaken waarbij een ambtenaar met een vergrootglas is gaan kijken naar de kleine lettertjes, waar men op een administratieve formaliteit is gesneuveld. Het is ook niet zo dat in dezen op een pietluttige manier is gezegd hoe men op het terrein moest werken. Dat betwist ik met klem. Integendeel. Het is precies het tegenovergestelde. Men heeft de partners op het terrein uitgenodigd om zelf te zeggen hoe ze het eigenlijk willen organiseren. Men heeft wat werd verwacht tot een essentieel aantal punten beperkt, en dan nog in algemene termen, waardoor ze eigenlijk best wel heel wat vrijheid hadden om dat ook in te vullen. Het feit dat van de zeven CLB's er vier zeggen niet mee te doen, is natuurlijk wel een fundamentele issue, want het ging er natuurlijk juist om dat aan de verzuchtingen van de CLB's, die ook al in deze commissie bij herhaling zijn uitgedrukt, een antwoord zou worden geboden. Er is het feit dat men een regio indiende die twee keer zo groot is als de indicatieve cijfers. Die zijn indicatief: we gaan dat niet afwegen op een schaalte. Men is daar in voorbereidende vergaderingen over geïnformeerd, men kon uitleg vragen, al wat je wil. In het kader van dat traject kon worden gezegd wat kon en wat niet kon. Dat is allemaal gebeurd.

Voor de duidelijkheid, uiteraard gaan we bekijken hoe we met die regio's ook verder aan de slag kunnen gaan. Dat lijkt me nogal vanzelfsprekend. Niemand daar is immers te kwader trouw, integendeel, dat zijn allemaal bijzonder geëngageerde mensen. Natuurlijk begrijp ik die teleurstelling, maar, mevrouw Van den Brandt, er is in 15 miljoen euro voorzien, over twee begrotingsjaren gespreid, en we gaan daarvoor bij de begrotingscontrole niet plotseling nog eens 6 miljoen euro kunnen toveren. Dat zal niet gaan. We hebben een budget uitgetekend. Dat is allemaal in grote transparantie gebeurd. We gaan dat ook volgens plan uitvoeren. Ik denk dat we dat ook verplicht zijn aan al die mensen die zich daar ondertussen wel toe hebben geëngageerd. Mijnheer Parys, er zijn ook regio's waar men wél met cijfers heeft bekeken waar moest worden geprioriteerd. Ik heb weet van sommige plaatsen waar men wél heeft trachten te objectiveren waar er noden zouden zijn. U weet dat we met het jaarverslag jeugdhulp ook trachten te werken aan meer uniforme en beschikbare cijfers. Dat

is zeker niet perfect, maar ik heb toch wel weet van een aantal regio's waar men het traject heeft afgelegd en heeft getracht aan de hand van objectieve parameters te bekijken voor welke issues en in welke subregio's men eventueel ook een aantal extra middelen moest kunnen inzetten.

Dus, collega's, als wij proberen in de jeugdhulp echt substantieel impact te hebben, dan moeten wij proberen de samenwerking op het terrein, die trajectbenadering, die zorgcontinuïteit, die zekerheid dat de zaken die bij de brede instroom aan de orde komen en niet verder kunnen worden opgebouwd, over te nemen en op te volgen. We moeten echt op die punten inzetten. Dat hebben we in deze commissie trouwens al bij herhaling vastgesteld als een van de issues in de integrale jeugdhulp.

Met deze werkwijze zullen we nagaan of we in de regio's inderdaad het verschil kunnen maken. Uiteraard, zoals gezegd, doet dat totaal geen afbreuk aan het feit dat er capaciteit is in die andere regio's, dat er nog andere sectoren zijn, dat er nog andere oproepen komen. Het is dus niet zo dat dit een verhaal is dat hiermee ten einde is, integendeel. Sta me toch toe aan te geven dat, als zoveel mensen met zoveel ernst aan gewerkt hebben, als dat met grote zin voor objectiviteit is beoordeeld – en dat is echt niet gebeurd op het kabinet, maar wij hebben dat ontvangen op het moment dat diegenen die in de besluitvorming betrokken waren hun adviezen hadden geformuleerd – ik er toch van uitga dat we proberen het enorm positieve en de grote opportuniteit in te zien van deze grote injectie in de jeugdhulp. Ik ben ervan overtuigd dat het op het terrein echt wel een belangrijke meerwaarde zal zijn.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, ik heb er een beetje moeite mee hoe de hete aardappel volledig naar de sector wordt doorgeschoven. U zegt dat u geen protest hebt gehoord op het moment dat dit in opmaak was. Ik herinner mij dat ik eerst zelf vragen heb gesteld over het feit dat er met netwerken wordt gewerkt, weeral nieuwe netwerken, in plaats van die middelen rechtstreeks te verdelen. Als ik die vraag stel, dan stel ik die vraag niet omdat ik daar geen enkel signaal van heb of omdat ik dat in een blaadje heb ontdekt of omdat ik dat zelf heb verzonnen. Ik heb signalen gekregen uit de sector. Dat die misschien niet formeel zijn gemaakt of niet tot bij u zijn gekomen, dat kan zijn, maar ik ga ervan uit dat u minstens informeel signalen hebt gekregen dat dit een moeilijke manier van werken is en dat wat er nu in het verslag van het IROJ staat en waar naar wordt verwezen namelijk dat extra overleg en extra regels niet altijd evident zijn, niet nieuw is, niet voor mij, en ik kan me niet voorstellen dat het voor u nieuw is.

Dat er te weinig middelen zijn om echt substantieel overal in te zetten, is een politieke keuze en geen keuze van de sector. U zegt zelf dat het beschikbare geld onvoldoende is om in heel Vlaanderen substantieel in te zetten. Als we dit bedrag over heel Vlaanderen inzetten, dan verwatert het. Dat zegt heel veel over de andere bedragen die nog lager zijn. U zegt eigenlijk dat als we het verschil willen merken, we moeten selecteren. U geeft gewoon aan dat er te weinig beschikbaar is. U zegt dat u dat met de begrotingsaanpassing in 2018 zult rechtzetten, maar als u echt wil dat in heel Vlaanderen de jeugdhulp goed werkt, dat in heel Vlaanderen trajectbegeleiding, zorgcontinuïteit een plek krijgt, dan zult u daarvoor middelen moet vrijmaken om dat niet enkel in een aantal geselecteerde regio's te doen.

U zegt dat het op sommige plaatsen wel objectief geweest is en op andere plaatsen dan blijkbaar niet in uw ogen. Het feit dat er onvoldoende cijfers zijn en dat er onvoldoende geweten is van wat de wachttijden zijn, wat de wachttijsten

zijn in rechtstreeks toegankelijke hulp, is ook geen nieuw feit. Het is hier herhaaldelijk aan bod gekomen en er is regelmatig naar een goede monitoring gevraagd zonder te veel bureaucratie. Als wij schriftelijk cijfers opvragen bij de thuisbegeleidingsdiensten, zijn die beperkt als het over die rechtstreeks toegankelijke hulp gaat. Ik denk dat er nu issues naar boven zijn gekomen die we wel al kennen, die niet nieuw zijn, die in het signaal van de sector al regelmatig aan bod zijn gekomen. Zeggen dat dit allemaal nieuw is en aan bod moet komen, vind ik oneerlijk tegenover de sector.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp.a): Voor mij is de essentie gezegd. Ik ben blij dat er een perspectief blijft voor de andere regio's, maar ik dring toch verder aan op iets meer vrijheid om regionaal te kunnen invullen en iets meer detailinvulling van de administratie.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de sensibilisering rond sexting
– 1318 (2017-2018)**

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, wereldwijd is sexting aan een opmars bezig onder adolescenten. Uit de eerste internationale meta-analyse van 39 onderzoeken, waar 110.000 minderjarigen aan deelnamen – en dat onderzoek is online gepubliceerd op jamapediatrics op 26 februari –, blijkt dat 27 procent van de jongeren al eens een sext – een pikant bericht of seksueel getinte foto verstuurd via de smartphone – ontvangen heeft, terwijl 15 procent aangeeft er zelf wel eens te versturen.

In de duiding bij deze bevindingen beklemtonen Belgische experts dat sexting meer en meer tot de normale seksuele ontwikkeling van adolescenten gaat behoren, maar geven ze tevens aan dat meer ingezet moet worden op enerzijds mediawijsheid – zodra je een foto virtueel verspreidt, kan die niet verwijderd worden – en aandacht voor veilig sexten in het kader van seksuele opvoeding.

Al te vaak wordt in het beleid en de sensibilisering rond sexting de nadruk gelegd op de extreme en negatieve uitwassen van het fenomeen, de zogenaamde secundaire sexting, het zonder toestemming doorsturen van seksueel getinte foto's of berichten. Hoewel het zeker belangrijk is om – met name derden die dergelijke sexts blijven verspreiden – hieromtrent te sensibiliseren, is het cruciaal om in het welzijnsbeleid sterker in te zetten op de vaststelling dat sexting tot de normale seksuele ontwikkeling van adolescenten en de seksuele beleving van volwassenen gaat behoren.

Wanneer sexting uit de taboesfeer kan worden gehaald, zullen meer slachtoffers van secundaire sexting de stap durven te zetten om aangifte te doen van inbreuken. Momenteel zijn schuldgevoelens en schaamte immers de belangrijkste hindernissen om inbreuken te rapporteren. Dit vereist een transversale aanpak, in nauwe samenwerking met de departementen Onderwijs en Media, waarin de minister van Welzijn een sleutelrol te spelen heeft.

Minister, op welke manier worden de huidige sensibiliseringsinitiatieven rond sexting geëvalueerd, bijvoorbeeld in het kader van Mediawijs? Welke initiatieven

plant u bijkomend om het fenomeen van sexting uit de taboesfeer te halen? Hoe wordt de coördinatie tussen de verschillende departementen, met name Welzijn, Onderwijs en Media, georganiseerd? Is er in samenspraak met de federale overheid sprake van een stappenplan om de negatieve uitwassen van secundaire sexting en sextortion aan te pakken? Zo neen, bent u bereid om hier werk van te maken?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Collega's, Sensoa stelt een belangrijk aanbod aan materialen en een vorming over sexting ter beschikking. De informatie en aanbod voor leraars en begeleiders wordt gebundeld op de website seksuelevorming.be. Zo werd een dossier en een stappenplan rond sexting ontwikkeld en op seksuele-vorming.be ter beschikking gesteld. Daarin vindt de leerkracht of begeleider tips om sexting mee te nemen in seksuele opvoeding. Die tips zijn ook te vinden via sexting.be.

Verder maakte Mediawijs in samenwerking met Sensoa 'Hé het is oké': een online tool om online seksueel gedrag te duiden aan de hand van de zes criteria van het Vlaggensysteem, bijvoorbeeld wanneer is sexting wel of niet oké, rekening houdend met de context, leeftijd, toestemming enzovoort van de betrokkenen.

Het Vlaggensysteem voor het onderwijs neemt ook situaties van sexting mee op in de richtlijnen en voorbeeldsituaties voor scholen. Sexting wordt ook daar gekaderd in de seksuele ontwikkeling van kinderen en jongeren. De publicatie is een leidraad voor professionals om seksueel getinte situaties correct in te schatten en als schoolteam gepast te reageren.

Child Focus, Sensoa, Pimento en Mediawijs maakten in 2017 een beleidstool rond sexting, met een leidraad voor aanpak door scholen die is gebaseerd op het Raamwerk Seksualiteit en Beleid, een lesmap voor het secundair onderwijs, waarin gesensibiliseerd wordt rond sexting, het ongewenst doorsturen van berichten en de rol van de verschillende betrokkenen daarin en een mediawegwijzer om het fenomeen van sexting te duiden. Dit materiaal wordt ter beschikking gesteld via sexting.be.

Ook in De dokter Bea show op Ketnet kwam het thema 'sociale media' aan bod in lesmodule 10. Op maat van 9- tot 12-jarigen wordt daarin gesensibiliseerd rond mediawijsheid en het delen van foto's.

Het thema komt uiteraard ook aan bod op Allesoverseks.be, de Sensoa-site voor jongeren. Daarop staat advies aan jongeren om mediawijs om te gaan met foto's die ze van zichzelf online plaatsen. Daarnaast sensibiliseert Sensoa ook over het ongewenst doorsturen.

In alle vormen en materialen van Sensoa wordt de nadruk gelegd op wederzijdse toestemming, het fenomeen van secundaire sexting, mogelijke groepsdruk, genderongelijkheid zoals de dubbele standaard die nog steeds rond sexting heerst en waardoor sexting eerder stoer is voor jongens en schaamtevol voor meisjes, en ook victim blaming.

Het vormingsaanbod rond sexting wordt actief gepromoot binnen het aanbod rond relationele en seksuele vorming en mediawijsheid.

Sensoa plande dit schooljaar al een negentiental vormen die specifiek gaan over sexting op maat in scholen of organisaties. Meestal gaat het om vormen die door een school of organisatie worden aangevraagd naar aanleiding van een concrete case. Sensoa helpt om de situatie te duiden binnen de context van seksuele ontwikkeling en seksueel al dan niet grensoverschrijdend gedrag. Het

Sensoa Vlaggensysteem en de specifieke versie daarvan voor het onderwijs gelden daarbij als leidraad.

Verder gaf Sensoa ook workshops in samenwerking met Child Focus, Jong & Van Zin, nu Pimento, Mediawijs, Mediaraven en theatergezelschap O'Kontreir die de voorstelling Seks Thing maakte. Dit is een voorstelling waarin het fenomeen sexting op zich genormaliseerd wordt, maar waarin jongeren en leraren gesensibiliseerd worden rond het thema zonder toestemming doorsturen van seksgerelateerde beelden en boodschappen. Tegelijk werd www.sexting.be voorgesteld, een deelsite van www.mediawijs.be waarop de verschillende organisaties hun aanbod bundelen.

In 'open aanbod'-vormingen die Sensoa programmeert en waarop iedereen kan inschrijven, kwam het thema al zes keer specifiek aan bod dit schooljaar. Eigenlijk mag ervan worden uitgegaan dat het thema 'sexting' en 'online media' zo goed als in elke vorming van Sensoa over seksuele opvoeding of seksueel grensoverschrijdend gedrag aan bod komt.

De aanvragen voor vormingen over sexting gaan nog steeds in stijgende lijn. Tijdens de vormingen wordt het bestaande materiaal over sexting geïmplementeerd. Ook Pimento en Child Focus hebben een vormingsaanbod rond sexting, op basis van dezelfde materialen. Ervaringen worden regelmatig uitgewisseld met deze partners. Sensoa en Pimento geven samen een presentatie over sexting op 'Apestaartjaren: Het Vlaams Mediawijs Congres' op 17 mei 2018.

Volgende informatie geeft een beeld van de evaluatie van het gebruik van deze materialen. De gemiddelde algemene evaluatiescore van de vormingen over sexting is 8,15/10. Het dossier over jongeren, media en sexting voor leraren werd sinds juni 2017 4400 keer bekeken. Het stappenplan 'Een naaktfoto op school, wat nu?' werd 3045 keer bekeken. De lesmodule over sociale media bij De dokter Bea show, die afgelopen december online ging op www.seksuele-vorming.be, werd intussen reeds 631 bekeken.

Zoals aangekondigd in de beleidsbrief, organiseren we op vrijdag 14 december 2018 in het Vlaams Parlement een symposium voor intermediairs en beleidsmedewerkers, maar ook wetenschappers, politici en terreinwerkers, rond het thema seksuele gezondheid. Dit past in een geïntegreerd preventief gezondheidsbeleid. Een voldoende brede kijk op de preventieve aspecten van seksuele gezondheid moet er uiteindelijk voor zorgen dat alle personen en groepen die in Vlaanderen verblijven, over de nodige informatie en vaardigheden beschikken en het recht hebben om gefundeerde en geïnformeerde keuzes te maken over de eigen seksuele gezondheid, en toegang hebben tot aangepaste diensten. Met het symposium willen we een stand van zaken opmaken rond seksuele gezondheid, toetsen aan de noden, rol en engagementen van relevante settings, actuele uitdagingen identificeren en bespreken en concrete aanbevelingen voor toekomstig beleid formuleren. Grensoverschrijdend gedrag en media zullen binnen dit symposium zeker aan bod komen.

De Vlaamse Regering engageert zich tot gezamenlijke acties voor kwaliteitsbevordering, sensibilisering, preventie en adequaat en gepast reactiebeleid en kiest resoluut voor een beleidsdomeinoverschrijdende aanpak. Zo hernieuwt en versterkt ze de doelgerichte samenwerking tussen de beleidsdomeinen Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Onderwijs, Jeugd, Sport en Jeugd.

De ministers kiezen ervoor om in te zetten op elkaar versterkende acties: het opzetten en ontsluiten van wetenschappelijk onderzoek naar verschillende vormen van geweld; het bundelen en ontsluiten van informatie over de fysieke, psychische en seksuele integriteit van de minderjarige en alle vormen van geweld, te starten met pesten en cyberpesten, door een kennisplatform integriteit; het

uitbouwen en versterken van instrumenten en aanspreekpunten en personen, waaronder kinderen en jongeren beter geïnformeerd worden over waar ze voor hulp en vragen terecht kunnen; het versterken van kinderen en jongeren om zelf problemen op te lossen via diverse methodieken en bemiddeling, waaronder 'peer support'; het optimaliseren van klachtenprocedures; het verder inzetten op deskundigheidsbevordering van professionals en vrijwilligers in overleg met betrokken actoren uit de verschillende beleidsdomeinen.

De Vlaamse ministers van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Onderwijs, Jeugd en Sport engageren zich om dit actieplan zorgzaam te monitoren via de beleidsdomeinoverschrijdende werkgroep integriteit die aangestuurd wordt door ons kabinet. De werkgroep bestaat uit deelnemers van de betrokken kabinetten en administraties en experts op het terrein.

In het kader van de actie 'het bundelen en ontsluiten van informatie over de fysieke, psychische en seksuele integriteit van de minderjarige en alle vormen van geweld, te starten met (cyber)pesten, door een kennisplatform integriteit', heeft een beleidsdomeinoverstijgende stuurgroep een concept ontwikkeld en gerealiseerd voor een Vlaams kennisplatform dat weldra online zal zijn. De doelgroep zijn vrijwilligers en professionals in de kinderopvang, de jeugdhulp, het onderwijs, de jeugdsector, sport- en welzijnssector. Het doel is het ondersteunen van vrijwilligers en professionals om het algemeen welbevinden te verhogen in elke setting van welzijn, onderwijs, jeugd en sport. De verschillende thema's op het kennisplatform worden beheerd door partners die hiervoor de nodige expertise hebben.

De Kadernota Integrale Veiligheid 2016-2019 (KIV) en het hiermee in overeenstemming zijnde Nationaal Veiligheidsplan zijn de beleidsinstrumenten voor het veiligheidsbeleid binnen de volledige veiligheidsketen, gaande van preventie tot nazorg in afstemming met alle overheden op elk niveau.

De aanpak van seksueel geweld zowel ten aanzien van meerderjarigen als van minderjarigen is een van de veiligheidsfenomenen die uitdrukkelijk zijn opgenomen en waarbij internet en ICT als facilitator van criminaliteit een transversaal thema is. De maatregelen die Vlaanderen neemt in dit verband zijn hiermee in overeenstemming.

Child Focus staat in voor de behandeling van meldingen van sextortion. Sensoa stelt materialen en vorming ter beschikking, maar zal indien nodig bij specifieke cases doorverwijzen naar Child Focus. Child Focus zal daarnaast ook instaan voor de vertaling van www.sexting.be voor het Franstalig landsgedeelte, en op deze wijze wordt nuttig materiaal tussen beide landsgedeelten uitgewisseld.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is een opsomming van een heleboel initiatieven, vooral van Sensoa en Mediawijs. Ik heb eigenlijk nog niet gehoord wat uw eigen standpunt ter zake is en of u bijvoorbeeld van mening bent dat sexting aan bod zou moeten komen in het pakket 'seksuele opvoeding' in het onderwijs en of u bereid bent om daarover te praten met uw collega Crevits. De rol van het onderwijs is heel belangrijk. Uit onderzoek blijkt dat, als het gaat over digitale vaardigheden en digitale geletterdheid, leerkrachten vaak voorzichtig zijn om dit op te nemen omdat ze zichzelf vaak niet digivaardig genoeg achten. Seksuele opvoeding is ook een pakket waar nogal wat schroom rond bestaat, maar in het onderwijs moet dit zeker een plaats kunnen krijgen zodat sexting een deel wordt van seksuele opvoeding.

Ik denk dat er ook nog veel meer kan gebeuren voor bijvoorbeeld animatoren in het jeugdwerk. Zij zouden ook de weg moeten kunnen vinden naar alles wat er

momenteel bestaat. U geeft een hele olijsting van wat er bestaat, en dat klopt. Sensoa en Mediawijs doen heel veel, maar ze geraken vaak niet tot aan de basis. Zo staat er bijvoorbeeld op de website van Mediawijs – ik heb dat schriftelijk opgevraagd – een uitgebreide cyberscantoelkit van het kenniscentrum, maar die is maar 1021 keer aangeklikt op een heel jaar. Voor mij wijst dit erop dat een aantal tools en expertise die voorhanden zijn, onvoldoende de basis bereiken.

U verwees ook naar De dokter Bea show. Ik denk dat dat een heel goed programma is geweest en een aanleiding voor ouders om met hun kind over seksualiteit te praten. De VRT neemt een heel goede rol op en ik hoop dat het programma een vervolg kent.

U bleef een beetje op de vlakte over wat er federaal moet gebeuren, terwijl ik denk dat er heel wat te gebeuren ligt. Ik denk dat het tijd wordt voor een legaal kader met betrekking tot ethisch hacken, vooral voor de uitwassen. Je kunt nu bijvoorbeeld geen anonieme accounts traceren, wat je veel makkelijker zou moeten kunnen doen, maar een legaal kader voor ethisch hacken bestaat nog niet.

Ook de politie moet kunnen worden gesensibiliseerd, vooral in het omgaan met sextortion, secundaire sexting.

Er moet ook veel meer worden gepraat met de socialemediabedrijven zoals Facebook, die zeer preuts reageren en makkelijk censureren als het over een bloete borst gaat, maar onvoldoende online pestgedrag aanpakken.

Daar moet dus ook nog heel wat gebeuren.

We beleven momenteel volop een technologische revolutie die ons leven op een grondige manier verandert, ook onze seksualiteit. We hebben wel nog te weinig tools om dat in goede banen te leiden. Er is nog heel wat werk aan de winkel.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Feya Saeys (Open Vld): Dit is een fenomeen dat veel breder gaat dan we eigenlijk dachten. Het is niet iets dat alleen bij jongeren voorkomt. We zien het steeds meer bij studenten en volwassenen. Dat het mee wordt genomen in de seksuele opvoeding op school en dat we meer inspanningen zullen doen op het vlak van mediawijsheid, zijn heel belangrijke zaken.

Hoe kunnen we ook sensibiliseren naar de studenten en volwassenen? Hoe kan dit gebeuren naar een ruimer publiek? De boodschap dat je geen foto's stuurt van anderen zonder hun toestemming, is blijkbaar nog niet goed doorgedrongen in het algemeen. Dat moet zeker een aandachtspunt zijn bij sensibiliseringscampagnes.

Ik wil nog het verband aanhalen tussen sexting en suïcide. Als we kijken naar zelfmoord bij jongeren, zijn er vaak foto's misbruikt waardoor er pestgedrag ontstaat en waardoor de jongere tot suïcide overgaat. Bestaan er cijfers over de link tussen sexting en suïcide?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Dat laatste vermoed ik niet. Het lijkt mij zeer twijfelachtig of we daar cijfers over hebben. Ik zal het vragen aan ons expertisecentrum.

Ik heb proberen duidelijk te maken dat er nogal wat initiatieven omtrent dat thema genomen zijn, geïntegreerd vanuit verschillende beleidsdomeinen gericht naar jeugdwerkers en gericht naar onderwijs. Ook het brede publiek wordt erbij betrokken door de acties die de VRT onderneemt. Seksuele opvoeding is een deel van het pakket dat in het onderwijs aan bod moet komen. Vanuit die invalshoek

is er met betrekking tot seksuele gezondheid en seksuele opvoeding zeker voldoende aanbod.

U hebt zorgen en vragen met betrekking tot het federale niveau. We hebben in ons land een systeem uitgewerkt waarbij we na een heel lang proces proberen binnen ieders eigen bevoegdheid een geïntegreerd veiligheidsbeleid te voeren. Daarvoor is er de Kadernota Integrale Veiligheid en het daarop geënte Nationale Veiligheidsplan. Binnen dat kader opereert het beleidsdomein WVG. Dat kader kan natuurlijk worden bijgesteld. Er kunnen nieuwe prioriteiten worden gelegd en nieuwe fenomenen strafbaar worden gemaakt. Gelet op de moeizame totstandkoming van een concept van een geïntegreerd veiligheidsbeleid in een complex land, pleit ik er toch erg voor om ons te positioneren binnen de afgesproken prioriteiten. Ik heb aangegeven dat seksueel geweld daar wel degelijk een prioriteit in is. De manier waarop we onze sensibilisering, preventie, opleiding, vorming enzovoort opbouwen, is om ons deel van de afspraken die in dat kader zijn gemaakt, in te vullen.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp·a): Uiteraard is seksuele opvoeding binnen het onderwijs een deel van het lessenpakket en de competenties. Ik ben er echter niet zeker van dat sexting daarin is opgenomen. Dat moet meer gebeuren. Ik kan die vraag zeker ook aan minister Crevits stellen.

Mediawijs.be richtte zich tot nu toe tot organisaties. Het krijgt nu ook de opdracht om zich rechtsreeks tot het publiek te richten. Dat is een belangrijke stap die moet worden gezet om alle acties en pakketten naar de basis te krijgen, naar de bevolking te krijgen. Vandaag is dat nog niet het geval. Bijvoorbeeld, de heel eenvoudige tip dat als je aan sexting wilt doen, je dan wel je borsten toont maar niet je gezicht of zichtbare tatoeages, zou via een campagne of via het onderwijs kunnen worden meegegeven. Als het dan uit is met je vriendje en de foto's worden online gezwaard, dan ben je onherkenbaar. Dat zijn heel concrete, eenvoudige tips die onvoldoende gekend zijn.

Wat betreft het federale niveau blijf ik erbij dat er veel nauwer zou moeten worden samengewerkt om alle uitwassen van wat er online gebeurt onder de noemer cyberpesten, ten gronde te kunnen aanpakken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, en aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het gebruik van 'escape rooms' in scholen om jongeren vertrouwd te maken met de zorgsector – 1252 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp·a): Minister, we kennen allemaal de nood aan zorgkrachten in de verschillende domeinen van zorg en welzijn. Ik was dan ook positief verrast toen in de media verscheen dat u en minister Crevits de handen in elkaar hebben geslagen om meer jongeren trachten warm te maken voor een carrière in de zorg. Hiervoor zou het concept van 'escape rooms' gebruikt worden, een soort avonturenspeel waarbij een groep mensen ergens opgesloten wordt en binnen de tijd en op basis van het vervullen van opdrachten, moet trachten te ontsnappen. In de onderwijscontext zouden jongeren een uur moeten samenwerken rond

opdrachten die verband houden met de zorgsector. Nadien kan dan bijkomende uitleg verkregen worden van zorgexperten.

Dit is een positief en origineel initiatief dat de cruciale rol die zorgverleners opnemen in onze samenleving, dichterbij de leefwereld en het interesseveld van jongeren kan brengen. Het is ook positief dat de ministers samen met ons vaststellen dat we initiatieven moeten nemen om het aantal mensen met het diploma verpleeg- of zorgkundige jaarlijks te verhogen. Daar is nu zeker een tekort aan.

De 'escape rooms' zouden volgens de berichtgeving verspreid worden in 32 scholen. Hopelijk zullen zij enkele jongeren inspireren om te kiezen voor een professionele loopbaan in de zorgsector. Dat is een goed doel omdat we naar een tekort gaan van duizenden – soms wordt het getal 32.000 genoemd – zorgprofessionals in 2021.

Is het project van de 'escape rooms' een project van tijdelijke aard? Of zal het proefproject dat nu in 32 scholen geïnitieerd wordt, ook naar andere scholen worden uitgebreid? Als het tijdelijk is, tot wanneer zal dit project blijven doorlopen en hoe zal dit geëvalueerd worden? Zijn er testcases geweest om te kiezen voor deze nieuwe vorm van interessebepaling bij jongeren? Hebt u nog andere initiatieven in petto om het te verwachten tekort aan diploma's in de zorgsector te kunnen oplossen en ervoor te zorgen dat er voldoende zorgverleners zijn in de toekomst?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Dertig scholen zullen de kans krijgen om met de 'escape rooms' hun zesdejaarsstudenten kennis te laten maken met de zorgsector. Deze 'escape rooms' zijn een onderdeel van de campagne 'Ik ga ervoor'. Deze campagne is van start gegaan op 1 december 2011 en wordt georganiseerd door de Vlaams zorgambassadeur Lon Holtzer, in samenwerking met het Agentschap Zorg en Gezondheid, het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en het Vlaams Overlegplatform Promotie Zorgberoepen (VOPZ).

De campagne heeft als doel mensen warm te maken voor een job in de zorg, met nadruk op de knelpuntberoepen in de zorg zoals verpleegkundige en zorgkundige. Belangrijke doelgroepen daarbij zijn jongeren die op het punt staan hun studiekeuze te maken, zijinstromers – dit zijn mensen die al een job uitoefenen maar een carrièreswitch overwegen – en mensen met een migratieachtergrond.

De campagne loopt permanent door, met als belangrijkste kanaal de website www.ikgaervoor.be en de ambassadeursrol die Lon Holtzer opneemt. Elk voorjaar krijgt de campagne een extra stimulans. Dit jaar zetten we daarvoor onder andere de 'escape rooms' in. Binnen het budget voor de campagne kunnen we de 'escape rooms' gratis aanbieden voor dertig scholen. Momenteel is er geen budget om de escape rooms voor meer scholen aan te bieden. Mogelijk kan de inzet van de 'escape room' wel herhaald worden bij toekomstige campagnes van 'Ik ga ervoor'. Voor de evaluatie van de campagne volgt de zorgambassadeur, naast een aantal cijfers over mediabereik en websitebezoek, verschillende indicatoren op over het aantal inschrijvingen in opleidingen voor zorgverlener en openstaande vacatures. Deze indicatoren worden gemonitord in een boordtabellenset die consulteerbaar is op www.ikgaervoor.be.

Er zijn geen testcases geweest van deze 'escape rooms', ze worden speciaal ontwikkeld voor de campagne van 'Ik ga ervoor'. De keuze voor deze 'escape rooms' past in het concept van de campagne voor 2018. De insteek voor deze campagne is om jongeren te tonen dat zorgverleners elke dag iets strafs meemaken. Een 'straffe' 'escape room' past in dat concept en laat de jongere dat beleven. Bovendien kunnen we met de 'escape room' rechtstreeks naar de jongeren toe

stappen in hun school, in plaats van hen via mediakanalen te moeten bereiken. Bij het verlaten van de 'escape room' zullen er steeds ambassadeurs aanwezig zijn uit de gezondheidszorg waar de jongeren mee in gesprek kunnen gaan. Daarnaast wordt ook een folder ontwikkeld die zal worden gegeven aan de jongeren.

De studie 'Tempus Fugit. Een aggiornamento van toekomstverkenningen voor de zorgberoepen in de Vlaamse Gemeenschap' van het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin heeft aangetoond dat de instroom in de zorgberoepen minstens even hoog moet blijven om een antwoord te kunnen blijven bieden op de toenemende zorgvraag. Zelfs indien de hoge interessegraad van jongeren en zijinstromers voor zorgopleidingen even hoog blijft, zullen er zich bij gelijkblijvend beleid in de toekomst toch tekorten aftekenen wegens de vervangingsnood van de zorgverleners die op pensioen gaan.

De berekeningen over het evenwicht tussen zorgaanbod en zorgvraag zijn gemaakt op basis van gelijkblijvend beleid. Naast het werken op de instroom van jongeren en zijinstromers in de zorgopleidingen is het ook noodzakelijk om te werken op de organisatie van de zorg en de organisatie van de arbeid. Op beide domeinen worden inspanningen geleverd door onder andere de reorganisatie van de eerste lijn, het ziekenhuislandschap, de conceptnota over de ouderenzorg enzovoort. Wat de organisatie van de arbeid betreft, wordt werk gemaakt van innovatieve arbeidsorganisatie, het werken aan het ontwikkelen van een spoor om een tweede carrière in de zorg mogelijk te maken.

De campagne 'Een zorgjob, ik ga ervoor' zet zijn inspanningen voort, met blijvende focus op de knelpuntberoepen. De campagne maakt deel uit van het actieplan 'werk maken van werk' dat al aan zijn derde editie toe is. Het volledige actieplan vindt u op de website. Stelstelmatic worden ook nieuwe acties ontwikkeld om in te spelen op nieuwe tendensen en er wordt op dit moment uiteraard al gewerkt aan een vierde editie van dat actieplan.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Minister, dank u wel. Op de organisatie van zorg en arbeid zullen we later ongetwijfeld nog terugkomen. Over de originele insteek – dat meen ik echt – van de campagne 'Een zorgjob, ik ga ervoor' kan ik u samen met minister Crevits alleen maar feliciteren dat u het hebt aangedurfd om dat te doen. Ik hoop dat die 'escape rooms' een aantal jongeren kunnen overtuigen van de kwaliteiten van een job in de zorgsector. Ik hoop dat u daar echt in zult slagen. Ik hoop dan ook dat het ten eerste goed lukt en ten tweede, als het een succes blijkt – we zullen dat opvolgen via de boordtabellen op de website zoals u zelf aangeeft – dat we die succesformule in de toekomst verder kunnen uitrollen bij andere scholen en het dus kan worden verlengd. Ik heb daaromtrent geen verdere vragen.

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Ik dank de collega voor zijn vraag en de minister voor zijn antwoord. Ik heb recent nog een schriftelijke vraag gesteld aan de minister betreffende hetzelfde onderwerp, en enkele maanden geleden stond ik met collega Taelman op de tribune in de plenaire vergadering in verband met hetzelfde thema.

Het blijkt inderdaad dat de vacatures open blijven staan of oplopen. Daarom heb ik vorige week een kleine mededeling gedaan die alludeerde op de 'escape rooms', met de titel 'Vluchten kan niet meer'. Er zijn steeds meer openstaande vacatures. Ik denk dat het initiatief van de 'escape rooms' zeker goed is. Het zal een en-enverhaal zijn. We zullen veel middelen en instrumenten moeten inzetten, maar ik pleit toch opnieuw voor een reële zorgshift. Ik vind het belangrijk dat de minister inzet op andere, nieuwe werkvormen en een flexibelere inzet.

Iedereen die in de zorg en de gezondheidszorg gestaan heeft of nog staat, heeft aan spannende momenten alleszins geen gebrek. Ook voor de jonge mensen die voor de zorg kiezen, is een van de meest uitdagende 'challenging elements', belastende elementen, precies de confrontatie met zwaar lijden vaak, en met overlijden. Ik vind dat een belangrijk element dat we niet mogen onderschatten. Onlangs in de discussie over de toekomstige ouderenzorg hebben we met verschillende collega's vastgesteld dat die toenemende zorgzwaarte in de residentiële zorg juist een element van overbelasting is. Jonge mensen, zelfs als ze daar heel positief en bewust voor kiezen, worden geconfronteerd met de laatste zorgtrajecten van heel zorgbehoevende oudere personen met wie ze zich nauwelijks durven te identificeren. Ik wil een lans blijven breken voor voldoende afwisseling, anders dreigen die jonge mensen, zelfs als ze er heel gemotiveerd aan beginnen, en ook de mensen die uit de zijinstroom komen, kopje onder te gaan. De negatieve beeldvorming van de laatste maanden in de media heeft daar zeker niet positief toe bijgedragen.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ik vind het inderdaad een bijzondere manier om naar dat doel te werken. Het zijn goede initiatieven om mensen te leren samenwerken om dat bepaald doel te halen. Als het kan helpen dat er meer mensen naar de zorg worden getrokken, des te beter.

Wat ik zeer belangrijk vind, is vooral de toestroom van de zijinstromers en dan vooral van de elders verworven competenties. Dat zal waarschijnlijk niet lukken voor verpleegkundigen omdat dat een vrij technisch beroep is. Maar voor de zorgkundigen en verzorgenden zijn er wel mogelijkheden voor. Er zijn bijvoorbeeld ook heel wat mensen die ervaring hebben als mantelzorger. Zij kunnen daar ook een belangrijke rol in spelen omdat zij vaak hun job hebben opgegeven. Voor een re-integratie op de arbeidsmarkt zou dat een goede kans zijn.

De voorzitter: Mevrouw Coppé heeft het woord.

Griet Coppé (CD&V): Ik was eigenlijk niet van plan om het woord te nemen, maar ik wil nog een goed initiatief noemen, namelijk in Bulskamp in de Westhoek, in het uitgestrekte platteland waar er een woonzorgcentrum is waarbij er heel recent een afdeling van een verpleegstersopleiding uit Roeselare werd opgericht. Het is vooral de bedoeling om op deze manier de mensen die het moeilijk hebben wat betreft mobiliteit, omdat de Westhoek heel uitgestrekt is en geen goed openbaar vervoer kent, aan te trekken om heel dicht bij het woonzorgcentrum de opleiding te volgen en daar stage te doen. Ik heb de indruk dat dat goed loopt. Ik wilde naast de 'escape rooms' aantonen dat dit ook een goede manier kan zijn om mensen aan te trekken voor het beroep.

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Ik kan bij veel dingen gewoon aansluiten en zeggen dat ik ze beaam. De zijinstromers zijn heel cruciaal in de toekomst. Daarom kijken we naar de acties om een soort tweedecarrièrekader te creëren. We proberen vanuit het perspectief van de arbeidsorganisatie en de variatie in het werk jonge mensen niet onmiddellijk richting een burn-out te leiden. Dat is uiteraard een van de uitdagingen. We moeten onze arbeidsorganisatie in veel voorzieningen innoveren, daar ben ik het absoluut mee eens. Mevrouw Coppé, ik ben ervan overtuigd dat er op het terrein belangrijke en zeer goede praktijken zijn. De uitdaging zal zijn om te zorgen dat we de enorme successen die we de laatste jaren hebben gekend in de instroom in de zorgberoepen, kunnen volhouden. Het is al gebleken dat als de economie aantrekt, onmiddellijk de uitdaging scherper wordt. Dat zal de grote uitdaging zijn.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Dat er verschillende initiatieven nodig zijn voor nieuwe instromers en voor zijinstromers, daarover zijn we het allemaal eens.

De laatste zinsnede van de minister is zeker ook iets waarmee we rekening moeten houden, dat we namelijk een tandje bij moeten steken als de economie aantrekt om ook de zorgberoepen aantrekkelijk te houden.

Maar ik wil positief eindigen, zoals ik ook positief begonnen ben. Ik was positief verrast. Het is een mooi initiatief van de zorgambassadeur. Het is een mooi initiatief in het kader van de campagne 'Een zorgjob, ik ga ervoor'. Ik wens hun dan ook veel succes met de 'escape rooms'. Hopelijk kunnen we daarmee een aantal jongeren overtuigen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de berekening van de zorgpremie binnen de Vlaamse sociale bescherming – 1338 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Peter Persyn

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Collega's, minister, vandaag loopt in de media nog altijd een campagne rond de Vlaamse zorgverzekering. Daarin kunnen we vernemen dat iedereen in Vlaanderen die ouder is dan 25 jaar een bijdrage moet betalen. Die bedraagt vandaag 51 euro of 26 euro, naargelang je financiële situatie. Daarmee open je dan het recht op een aantal tegemoetkomingen. Dat recht wordt vandaag al door meer dan 300.000 Vlamingen uitgeoefend.

Er is een heel interessant debat gaande. Ik las in het welzijns- en gezondheidsmagazine van de Vlaamse overheid het standpunt van Zorgnet-Icuro. Zij vinden die zorgverzekering heel goed, maar vinden dat er kan worden gesleuteld aan het bedrag van 51 of 26 euro. Zorgnet vindt dat dat bedrag omhoog mag, maar dat je daarbij rekening moet houden met de financiële draagkracht van de mensen. Zorgnet stelt dat het bedrag vandaag relatief laag is, waardoor mensen het niet echt beschouwen als een verzekering. Zorgnet pleit ervoor om bij een verhoging rekening te houden met de financiële draagkracht van mensen, door bijvoorbeeld – en Zorgnet maakt het dan concreet – vier trappen in de bijdrage te voorzien. Verder gaf de zorgkoepel nog aan dat burgers beter moeten worden geïnformeerd in het kader van de solidariteitsbijdrage die het systeem werkbaar moet maken.

Minister, u was heel snel om Zorgnet-Icuro van antwoord te dienen. U zei: "Van een verhoging van de Vlaamse zorgpremie kan er deze legislatuur geen sprake zijn." Daarmee schoof u vakkundig door naar de volgende Vlaamse Regering en de volgende Vlaamse minister van Welzijn. Ik gaf het daarnet al aan: we komen heel snel in een systeem van afrondende zaken terecht. De verkiezingen liggen nog ver voor ons.

Sp.a vindt de zorgpremie binnen de Vlaamse sociale bescherming (VSB) bijzonder belangrijk, omdat we willen gaan voor zorggarantie. Minister, ik wil u nogmaals uitnodigen op ons congres volgende zaterdag in Antwerpen, waarop we het over zorggarantie zullen hebben. Uiteraard speelt VSB daarin een belangrijke rol. En ook de berekening van de bijdrage is daar uiteraard voer voor een interessante discussie.

Ik ben er, samen met Zorgnet, van overtuigd dat een inkomensgerelateerde bijdrage soelaas kan bieden aan bekommernissen die de zorgkoepel formuleerde, maar dat die ook de financiële draagkracht van burgers niet in het gedrang zou brengen.

Minister, hoeveel budget is er volgens u nodig om de doelstellingen met betrekking tot VSB die in het decreet worden vervat, ook in de praktijk te halen? Op welke manier denkt u dit concreet te financieren?

Kunt u een overzicht geven van voor hoeveel de eigen bijdrage van gebruikers vandaag meetelt op het totale budget van VSB?

Het viel mij op dat u enkel reageerde over de timing van een eventuele verhoging. Maar hoe staat u ten opzichte van de andere opmerkingen van Zorgnet-Icuro in dit dossier? Heel concreet: hoe staat u ten opzichte van het bepalen van de bijdragen op basis van het inkomen?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Collega, de Vlaamse sociale bescherming bestaat momenteel uit het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden, het zorgbudget voor personen met een handicap en het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood. Bij de begrotingsopmaak 2018 werden de uitgaven hiervoor geraamd op: voor het zorgbudget voor zorgbehoevenden, 389,2 miljoen euro; voor het zorgbudget voor personen met een handicap, 61,7 miljoen euro en voor het zorgbudget voor ouderen, 361,2 miljoen euro. In totaal gaat het over een budget van 812,10 miljoen euro.

De inkomsten uit de zorgpremie werden bij begrotingsopmaak 2018 geraamd op 216,3 miljoen euro.

Vanaf 2019 worden twee nieuwe pijlers geïntegreerd in de Vlaamse sociale bescherming: de mobiliteitshulpmiddelen en de residentiële ouderenzorg. Bij de begrotingsopmaak werden de uitgaven voor deze sectoren geraamd op respectievelijk 70,5 miljoen euro en 2,1 miljard euro.

Overeenkomstig de Bijzondere Financieringswet werden de middelen voor beide bevoegdheden in hun globaliteit overgeheveld naar de regio's. Bovendien wordt de dotatie voor de zesde staatshervorming jaarlijks aangepast aan de stijging van het bruto nationaal product en aan het aantal 80-plussers. De vereiste middelen voor mobiliteitshulpmiddelen en ouderenzorg zijn daarin opgenomen.

Toch is het belangrijk dat de Vlaamse overheid de groei van de uitgaven voor de Vlaamse sociale bescherming op langere termijn inschat. Daartoe is in het ontwerp van decreet Vlaamse sociale bescherming, dat hier hopelijk binnenkort kan worden besproken, de volgende bepaling ingeschreven: "Bij de start van de legislatuur stelt de Vlaamse Regering, op basis van een analyse van de evolutie van de zorgnood en rekening houdend met de budgettaire marges, een meerjarenraming op met betrekking tot de onderdelen van de Vlaamse sociale bescherming waarvoor het beschikbaar aanbod geprogrammeerd is. Deze meerjarenraming wordt besproken in het Overlegcomité Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, vermeld in artikel 3 van het decreet tot oprichting van het Overlegcomité Welzijn, Volksgezondheid en Gezin."

In dat kader is aan het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) ook een studieopdracht 'Prognoses zorgnood en model van budgetbewaking' toegewezen. Dit prognosemodel beoogt voor de evolutie van de zorgnood de noodzakelijke prognoses te maken en de toekomstige evolutie van zorgzwaarte in kaart te brengen. Wanneer dit model operationeel is, zal de overheid in de

mogelijkheid zijn om de simulaties uit te voeren met verschillende waarden voor de relevante parameters.

Het is dus de bedoeling dat, na debat en op basis van onderbouwde gegevens, bij de start van iedere legislatuur wordt nagegaan wat de noden zijn van de Vlaamse sociale bescherming en hoe die zullen worden ingevuld. Dit debat moet plaatsvinden in het kader van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, die binnenkort na de goedkeuring van een decreet zal worden opgericht. Tevens zal dat dan in overleg zijn met alle betrokken actoren en zal met die actoren worden nagegaan of en in welke mate het noodzakelijk is om de zorgpremie hieraan aan te passen.

Wat de vraag betreft over het bepalen van de zorgpremie op basis van het inkomen verwijs ik naar de volgende bepaling in het ontwerp van decreet Vlaamse sociale bescherming: "De personen die aangesloten zijn bij een zorgkas moeten vanaf de leeftijd die de Vlaamse Regering bepaalt, jaarlijks een premie betalen voor de Vlaamse sociale bescherming. De Vlaamse Regering kan sociale correcties toepassen voor de leden met recht op een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering, als vermeld in artikel 37, paragraaf 19, van de Ziekteverzekeringswet. De Vlaamse Regering kan, bij substantiële verhoging van de premies, deze ook moduleren, rekening houdend met de financiële draagkracht van de gebruiker."

Er is in de regelgeving die hopelijk door uw parlement wordt goedgekeurd, dus voorzien in de mogelijkheid om verdere differentiëring te bepalen. Maar of, wanneer en op welke manier dit wordt toegepast, zal voorwerp uitmaken van debat waarop we uiteraard niet kunnen vooruitlopen.

We mogen daarbij ook niet vergeten dat een groot deel van de middelen voor VSB uit algemene middelen komen, en die zijn wel degelijk voor een heel groot stuk wel degelijk inkomensgerelateerd.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, in sneltreinvaart hebt u hier een heleboel cijfers gegeven. Ik zal die zeer goed moeten nalezen. Het valt mij trouwens op dat de antwoorden soms iets langer zijn en het tempo iets trager. Minister, ik vraag mij af of alleen maar het tijdstip van deze vraag daar iets mee te maken heeft.

Ik vraag mij twee dingen af. U zegt – ik parafraseer: 'Ik hoef daar eigenlijk niet op te antwoorden, want in het decreet is vastgelegd dat we pas bij het begin van de volgende legislatuur' – het begint hier een interessant lijstje te worden – 'de behoeften en de cijfers moeten inschatten.'

Maar betekent dat dan, minister? Dat het decreet dat u hebt ingediend, eigenlijk volledig blindvaart? Want u hebt in het decreet een aantal taken vooropgesteld, waarvan u zegt dat u die kunt en zult doen met VSB.

Ik kan me moeilijk voorstellen dat daar geen budgettaire ramingen mee gepaard zijn gegaan. In het andere geval is dat decreet niet meer dan een 'wishlist', waar geen enkele budgettaire onderbouwing voor is. Ik snap dat u dat eigenlijk al in deze legislatuur voorbereidt voor de volgende. U verwijst naar de raad die in voorbereiding, u verwijst naar een opdracht die is gegeven, maar mijn vraag is echt wel letterlijk welk budget er nodig is om de doelstellingen te halen die zijn vervat in het ontwerp van VSB-decreet. Ik kan me moeilijk voorstellen dat u daar blind vaart en ik zou graag dat cijfer kennen. Dat is eigenlijk een herhaling van mijn vraag. Het volstaat niet te zeggen dat men dat gaat ramen in het begin van de volgende legislatuur. Dat is evident. Ik heb ook gelezen dat die oefening dient te gebeuren, maar ik wil toch wel de budgettaire impact kennen van de algemene

doelstellingen zoals vervat in het ontwerp van decreet dat we gaan bespreken. In het andere geval hebben we hier een beetje een debat met een blanco cheque en is er blijkbaar niet op voorhand geraamd.

Een belangrijk antwoord is dat niets in de decreettekst in de weg staat dat er wordt gewerkt met bijdragen gediversifieerd volgens inkomen. U verwijst terecht naar het aandeel dat uit de algemene middelen komt. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat daar in deze legislatuur eigenlijk voor een stukje op is ingeteerd, als ik dat zo mag zeggen. Door de verhoging naar 51 euro forfaitair is het aandeel van de algemene middelen inkomensgerelateerd ten opzichte het forfaitaire uiteraard afgenomen. Ik hoop dat een volgende regering die stap minstens niet herhaalt, en het liefst zelfs omkeert.

Een aspect dat nog niet aan bod is gekomen en waar ik u wil naar vragen, heeft ook te maken met die zorggarantie. We hebben hier heel vaak het debat over tekorten, over wachtlijsten. Dan valt het me op dat in Vlaanderen eigenlijk enkel het onderwijs en het systeem van de dienstencheques een open-endfinanciering kennen. Als er meer leerlingen zijn, gaan er meer centen naar het onderwijs. Als er meer dienstencheques worden verkocht, dan gaan er meer centen naar dienstencheques. Als we werk willen maken van een zorggarantie, dan zou misschien toch ook een open-endfinanciering van minstens een aantal aspecten ervan mogelijk moeten zijn. Minister, hoe kijkt u daarnaar? U hebt gezegd dat niets in de weg staat dat er een inkomensgerelateerde bijdrage komt, maar in het debat tot nu toe vind ik eigenlijk heel weinig terug over open-endfinanciering, en als je zo'n vehikel maakt, is dat misschien toch wel een te overwegen aspect.

Peter Persyn (N-VA): Ik wil het woord nemen omdat ik de vraag interessant vind, en het antwoord van de minister ook. Minister, u hebt duidelijk geschetst wat er allemaal op stapel staat, en de schikkingen die zijn getroffen. Collega Van Malderen, ik vind dat u een beetje de vlucht vooruit neemt. Dat is al de tweede keer vandaag dat er 'en cours de route' plots grote nieuwe uitdagingen worden vooropgesteld. Ik kom u echter tegemoet. We hebben die discussie hier al een aantal keren aangevat. Als inderdaad die algemene middelen in die mand, in die bundel van de Vlaamse sociale bescherming zo belangrijk zijn, en die zijn inderdaad nu 'gepreleveerd' inkomensgerelateerd vanuit de federale instrumenten, moeten we dan op termijn niet gaan naar een herziening? Minister, u hebt ook aangegeven dat dat tot de mogelijkheden behoort, maar dat moet inderdaad voorwerp uitmaken van een groot debat. U spreekt van die Vlaamse raad. Ik denk dat dat richting de volgende legislatuur een van de hete hangijzers zal zijn. Daarbij wil ik dan toch opnieuw opmerken dat dat voor ons – en ik denk dat dat ook altijd de filosofie is geweest van die Vlaamse sociale bescherming – een sokkel is waarbij op termijn in de Vlaamse Gemeenschap alle aspecten van zorg, en van gezondheidszorg ook, zoals u weet, het best worden ingekanteld. Dan moeten we natuurlijk op termijn naar een heel andere, brede financiering evolueren.

De federale ziekteverzekering is ook een verplichte ziekteverzekering en is inderdaad inkomensgerelateerd, maar dat is een groot debat, dat veel verder gaat dan het bestek van een vraag om uitleg hier in de commissie. De geesten rijpen echter en die discussie is inderdaad aan de orde.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik probeer me nu voor te stellen wat we volgende weekend allemaal op het grote congres zullen horen. *(Gelach)*

Ik denk dat we eens een reconstructie zullen maken van de vragen die de jongste weken zijn gesteld. We hebben echter allemaal het gevoel dat zorggarantie een thema zal zijn.

Mijnheer Persyn, u hebt gelijk dat dit een interessante discussie is. Jammer genoeg is die niet echt gepast op dit moment in het kader van een vraag, maar het is wel een fundamentele discussie die we, zeker als het VSB-decreet in het parlement wordt behandeld, ten gronde kunnen voeren.

De VSB-constructie bestaat eigenlijk uit twee stukken. Enerzijds is er een open-endstuk. Dat zijn de budgetten die ter beschikking worden gesteld. Voor het basisondersteuningsbudget is dat nu open-end geworden voor diegenen die benoemd zijn, in algemene termen. Die hebben daar recht op. Daar is geen prioriteringssysteem meer in. De open-endgroep is nu toegevoegd wat de verhoogde kinderbijslag betreft. Dat is de laatste groep. Eigenlijk zijn dat open-endsystemen: wie aan de voorwaarden voldoet, heeft er recht op en krijgt het.

Aan de kant van de diensten waarop men een beroep kan doen, is het een geprogrammeerd aanbod. Ik kan me natuurlijk vergissen, maar als ik internationaal een beetje rondkijk, heeft elke constructie op een of andere manier een evenwicht tussen allerlei randvoorwaarden, waarvan een toch ook de budgettaire consequentie en beheerbaarheid daarvan is. Het programmeren van het aanbod is een techniek om dat te kunnen doen. Als je echt iedereen maximaal de kans wil geven om de juiste ondersteuning te krijgen, wat de grote uitdaging is, dan moet je er natuurlijk voor zorgen dat de programmatie van je aanbod voldoende groot is, dat je programmatie ook wordt aangepast aan de evoluties van de zorgvraag en dat je daar dus ook je budgettaire kader op afstemt. Dat is de redenering die achter die constructie zit.

Als je het anders wil, dan zijn er allerlei formules denkbaar. Je zou het zo kunnen maken dat iemand die een bepaalde zorgzwaarte heeft, recht heeft op een budget in een woonzorgcentrum, en je het aantal woonzorgcentra niet programmeert: iedereen mag op elk moment ergens een woonzorgcentrum openen, als je er maar voor zorgt dat je mensen hebt die dat willen betalen. De constructie die in de tekst zit, is dat we gaan voor een programmatie van het aanbod. Uiteraard zal dat voldoende groot moeten zijn om aan die noden tegemoet te komen. Dat is ook de politieke uitdaging. In deze legislatuur hebben we aan de ene kant de nieuwe bevoegdheden geassumeerd en geprobeerd daar een geïntegreerd model van te maken, met één inschalingssysteem, automatische rechtentoekenning enzovoort. We moeten trouwens nog een stuk doen tegen het einde van dit jaar. Tegelijkertijd hebben we dat gecombineerd met een zeer groot groeipad. De capaciteit in de woonzorgcentra stijgt enorm. We doen een beweging inzake de zorgzwaarte. Het aantal uren voor gezinszorg stijgt. Er zijn dus een aantal groeipaden. Voor de ene is dat niet genoeg, de andere zal ze substantieel noemen. Ik vind ze in de gegeven omstandigheden toch vrij substantieel, maar uiteraard weten we dat dat de volgende legislatuur zeker nog moet worden doorgezet. Dus, om inderdaad een mechanisme te hebben dat toelaat om de politieke overheid te sensibiliseren en te verplichten zich uit te spreken over de invulling van een programmatie, is de techniek gebruikt van een groeipad dat in alle duidelijkheid moet worden opgesteld bij de start van de legislatuur en waarbij het wetenschappelijk onderzoek dat is gevraagd, ook kan helpen om dat te onderbouwen. Ik vind dat persoonlijk een goede formule, omdat dat de combinatie mogelijk maakt. Er is een incentive om zich toch consequent uit te spreken over een groeipad in elke legislatuur, zoals we dat ook in deze legislatuur hebben gedaan. We hebben zelfs meer gedaan dan we bij de start van de legislatuur voor een aantal sectoren hadden voorzien. Dat wordt gecombineerd met de onderdelen van een consistente Vlaamse sociale bescherming.

In die zin ben ik dus eerder voorstander van die techniek en hoop ik uiteraard dat, als we in het parlement in de commissie komen, u daarvoor gewonnen bent en dat met ons kunt onderschrijven.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Over een onderwerp dat blijkbaar vandaag – en dat hoor ik zowel de minister als de heer Persyn zeggen – niet rijp is, hoor ik hier vandaag toch interessante insteken. Ik vond het wel aan de orde. Als een koepel als Zorgnet-Icuro in een publicatie van de Vlaamse overheid standpunten inneemt, vind ik dat een parlement daar in de eerste plaats ook over moet en kan debatteren.

Ik vind trouwens dat hier al te vaak, en dat stoort mij een beetje, wordt gezegd dat we aan het einde van de legislatuur zijn. Het is maart 2018. Minister, u hebt nog 20 procent van uw legislatuur als minister te gaan. Ik zou u toch aanraden om die zeer nuttig en heel concreet te besteden. Ik hoor u heel interessante dingen zeggen, maar – en dat is mijn kritiek – dit zit al te vaak op het niveau van freewheelen.

U bent pleitbezorger van een aanpak vertrekkend vanuit de programmatie, maar u zegt dan als belangrijke premisse dat het groeipad en de uitbreiding voldoende groot moeten zijn. Ik denk dat daar het kalf gebonden ligt, want tot nader order is dat niet het geval en is uitbreidingsbeleid, en dus ook elk beleid in deze sector, een stukje het managen van tekorten. Ik zou hopen dat we erin slagen om een paradigmashift te realiseren en kunnen vertrekken vanuit de behoeften die in de samenleving bestaan, effectief garanties kunnen bieden en vervolgens nagaan wat nodig is om dat te realiseren. Ik denk dat inkomensgerelateerde bijdragen en een verantwoorde open-endfinanciering daar aan de orde zijn.

Maar ik wil positief afronden. Collega Persyn, u zegt dat de geesten aan het rijpen zijn. Ik denk dat het parlement bij uitstek de komende maanden een plek is om dat debat aan te gaan, het grotere debat, het specifieke debat, waar nodig. We zullen daar dan ook de nodige initiatieven toe nemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ortwin Depoortere aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over recente adviezen met betrekking tot de aanpak van alcoholgebruik – 1253 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: De heer Depoortere heeft het woord.

Ortwin Depoortere (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag gaat over het effect van het instellen van de minimumleeftijd van 16 jaar op het alcoholgebruik.

Een groep van Gentse en Luikse onderzoekers kreeg het nodige budget van de federale overheid om zich over die vraag te buigen. En de eerste aanbeveling is nogal opmerkelijk, want terwijl verslavingsexperts keer op keer hameren op het verder optrekken van de bestaande leeftijdsgrens, vinden de onderzoekers dat geen prioriteit. Ze geven wel toe dat er een aantal en verschillende maatregelen nodig zijn om het alcoholgedrag te beïnvloeden, maar uit hun onderzoek zou blijken dat het verhogen van de prijzen veel meer effect zou hebben dan het verhogen van de leeftijdsgrens. Dat lijkt mij nogal een grote switch in het beleid tot nu toe.

Bij de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD) betreuren ze uiteraard dit standpunt over de leeftijdsgrens. Ze zijn het wel eens over het geheel aan maatregelen dat nodig is, maar zij blijven wel nog geloven in het

optrekken van de leeftijdsgrens, zeker en vast omdat België een van de weinige landen is waar de leeftijdsgrens zo laag ligt.

Minister, wat is uw reactie op de aanbevelingen die uit dit onderzoek voortvloeien, in het bijzonder over de verschuiving in de aanpak, met name van het verhogen van de leeftijdsgrens naar hogere prijzen? Treedt u de reactie van de VAD bij?

Hebt u hierover overleg gepleegd met de federale minister van Volksgezondheid? Wordt hiermee rekening gehouden bij de opmaak van een nationaal alcoholplan dat er trouwens nog steeds niet is?

Zijn er andere maatregelen die uit dit onderzoek voortvloeien waar u eventueel rekening mee kunt houden en kunt implementeren in het beleid dat u op Vlaams niveau kunt voeren?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, vooreerst is het positief dat het alcoholgebruik bij jongeren afneemt. We merken dat de bewustwording rond alcohol toeneemt en er steeds meer over alcoholgebruik gepraat wordt, ook bij jongeren. Het succes van campagnes zoals 'Tournée Minerale' draagt daar ongetwijfeld toe bij. We zijn van mening dat we met het Vlaamse preventiebeleid en met het continuüm preventie- hulpverlening dat we ambiëren, reeds grotendeels hebben kunnen anticiperen op de resultaten van dit onderzoek.

Het onderzoek werd onlangs voorgesteld aan verschillende kabinetten binnen de Cel Gezondheidsbeleid Drugs. De resultaten van het onderzoek zijn dus in aanwezigheid van de onderzoekers besproken met de verschillende bevoegde overheden. Daarbij werden verschillende kritische vragen gesteld ten aanzien van het gevoerde onderzoek. Zoals ook in de pers naar voren kwam, gaven de onderzoekers aan dat, om een effect te hebben op het alcoholgebruik van jongeren, een breed gamma van maatregelen noodzakelijk is. Er dient te worden ingezet op de beschikbaarheid van alcohol, zoals de leeftijd waarop alcohol kan worden gedronken, de prijs van alcoholische dranken, de plaats en het tijdstip waarop alcohol te verkrijgen is, het verbieden van prijsreclame zoals happy hours, het reguleren van marketing enzovoort.

De onderzoekers stelden vast dat er geen uniek effect is van het opvoeren van de minimumleeftijd op het vlak van alcoholgebruik bij jongeren. De impact van de minimumleeftijd werd nagegaan op het wekelijks drinken, het ooit-drinken en dronken zijn. Op basis van de geanalyseerde gegevens werd de Belgische situatie vergeleken met andere landen. Ook in andere landen wordt een afname van het alcoholgebruik bij jongeren vastgesteld, zonder dat die landen een wijziging in de minimumleeftijd doorvoerden.

Daarom wordt gesteld dat er geen uniek effect is van de wetwijziging van de minimumleeftijd. Het was binnen het onderzoek niet mogelijk om een uitspraak te doen over de invloed van de Belgische wetgeving op de beginleeftijd waarop alcohol voor het eerst gebruikt wordt.

De VAD argumenteert evenwel om toch in te zetten op een aanpassing van de minimumleeftijd. Internationaal onderzoek toont aan, aldus de VAD, dat de minimumleeftijd voor alcohol optrekken effect heeft en ook de World Health Organization (WHO) stipt die maatregel aan als best practice. Weinig andere Europese landen hebben nog een minimumleeftijd voor alcohol onder 18 jaar.

Uit het onderzoek van de Hogeschool Gent kwam overigens naar voren dat het voor verkopers niet altijd duidelijk is welke alcoholische drank aan een bepaalde

leeftijd mag worden verkocht of geschonken. De onderzoekers stelden voor om dit aan te pakken door labels op de etiketten toe te voegen. De problematiek rond de etiketten van alcoholische dranken dient op Europees niveau bekeken te worden. Een duidelijke en uniforme leeftijdsgrens op 18 jaar zou de onduidelijkheid voor verkopers en schenkers kunnen wegwerken. Bijkomend heeft een duidelijke leeftijdsgrens, volgens de VAD, een preventieve werking omdat de overheid hiermee de risico's van alcoholgebruik door jongeren benadrukt en bevestigt, wat kadert in de bescherming van de gezondheid van jongeren.

Deze korte situering toont aan dat de probleemstelling voor het al dan niet verhogen van de wettelijke minimumleeftijd voor alcohol, niet evident is. Ik vind het positief dat het debat op een genuanceerde en serene manier gevoerd wordt.

In Vlaanderen organiseren we, zowel vanuit preventie als hulpverlening, al geruime tijd heel wat acties met betrekking tot alcohol. Zo ondersteunen we de verdere uitbouw van alcoholpreventie als deel van een algemeen gezondheidsbeleid in scholen, gezin, vrije tijd, bedrijven, lokale gemeenschap en rechtstreeks naar de burger. We blijven investeren in zowel bestaande als nieuwe methodieken en initiatieven inzake alcohol: acties naar scholen, bedrijven, vrije tijd en ouders. We bouwen ook de online-alcoholhulpverlening verder uit. Specifiek inzake het beleidsmatig werken rond alcohol en drugs op fuiven en clubs ontwikkelde de VAD verschillende methodieken zoals ATTENT, Feest Wijzer en Quality Nights voor organisatoren.

Het onderzoek stelt ons ook voor uitdagingen. Zo kunnen we nog verder gaan in het Vlaams kader voor de intergemeentelijke preventiewerking inzake alcohol- en drugspreventie dat we momenteel uitwerken. Lokale overheden kunnen immers een belangrijke rol spelen, zeker met het oog op de alcoholgerelateerde veiligheid en overlast in hun gemeente.

Vertrekkend van het principe 'Health in All Policies' zullen we, zoals steeds, ons beleid inzake alcohol en drugs blijven afstemmen op de contouren die door de federale overheid, in de schoot van de Algemene Cel Drugsbeleid en de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid, worden afgelijnd.

De voorzitter: De heer Depoortere heeft het woord.

Ortwin Depoortere (Vlaams Belang): Persoonlijk was ik niet echt gelukkig met de aanbeveling om de prijs te verhogen. Volgens mij leidt dat te veel tot de indruk dat het hier gaat om het louter innen van accijnzen, los van het werkelijk aanpakken van het eventueel problematisch alcoholgebruik. Ik steun de oproep van de VAD en het beleid dat u voert op Vlaams niveau.

Het enige dat ik ook vandaag niet heb gehoord, is het realiseren van een gecoördineerde aanpak met het federale niveau. Ongeveer een jaar geleden hebben we u ondervraagd in de plenaire vergadering. Toen was het struikelblok het verbod op de verkoop van alcohol dat werd gelanceerd en waarbij er onenigheid ontstond tussen de VAD en minister De Block. Vandaag is nog steeds de vaststelling dat er niet zoiets kan bestaan als een nationaal alcoholplan. U zei toen dat dit niets te maken heeft met de staatsstructuren, maar eerder met verschillende visies bij verschillende politieke partijen. Ik kan me toch niet van de indruk ontdoen dat het gemakkelijker werken zou zijn als de homogene bevoegdheidspakketten allemaal in handen zouden zijn van het Vlaamse niveau. Het zou alleszins gemakkelijker zijn, ook voor u, om naast preventie – waar ik achter sta – ook de andere elementen toe te voegen waar u nu geen vat op hebt en waarover blijkbaar geen consensus kan worden gevonden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.